nepriklausoma lietuva

1971 m. sausio 20 d. Nr. 1231

LE JOURNAL INDEPENDANT LITUANIEN AU CANADA • EST. 1941 • THE INDEPENDENT LITHUANIAN NEWSPAPER IN CANADA

Mr. J. Rugienius
19235 Beaverland Ave.
Detroit, Mich. 48219
USA

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

LKA

Simpoziumo temomis

Gruodžio 13 d. Montrealyje įvyko kultūros simpoziumas, kuriame kalbėjo sesuo Margarita, I. Lukoševičienė, Pr. Rudinskas, V. R. Akstinas, R. E. Maziliauskas. Simpoziumo moderatoriumi buvo dr. P. Lukoševičius, o įžanginį žodį tarė dr. H. Nagys. Simpoziumą atidarė dr. M. Ramūnienė, KLB kultūros komisijos pirmininkė, kurios iniciatyva simpoziumas ir buvo suruoštas.

Šiame numeryje pradedame spausdinti kultūros simpoziume padarytus pranešimus, savo ruožtu įterpdami ir pagrindines vykusių diskusijų mintis.

SENI IR JAUNI VEIDAI VEIKLOJE

Visuomeninis ir kultūrinis gyvenimas Vokietijos stovyklose klestėjo: veikė pradžios mokyklos, gimnazijos, net Baltijos universitetas Pinneberge, lietuviškos knygos buvo leidžiamos nemažais tiražais, vyko suvažiavimai, atsikūrė Vlikas, buvo pradėta kurti Pasaulio lietuvių bendruomenė.

Ta pati dvasia vyravo ir emigravus. Laikraščiai ir žurnalai savo pobūdžiais atitiko tiems, kuriuos turėjome Lietuvoje, atkūrėme turėtąsias partijas, organizacijas, pradėjome emigrantams būdingus tarpusavio karus, mažai domės skyrėme senosios emigracijos sukurtoms organizacijoms, suėjom su jomis į konfliktus. Buvom neturtingi, neturėjom pinigų, stokojom gerų darbų, bet buvom energingi ir idealistiški.

Gyvenimo sąlygos ir amžius padarė savo. Nepraėjo nė 10 metų, ir daugelis jau pavargo, nusivylė nesėkmėmis, daug kas visą savo dėmesį sukaupė į asmeniškos medžiaginės gerovės kūrimą.

Ir dabar senosioms mūsų organizacijoms didžiausią rūpestį jau sudaro klausimas, iš kur gi gauti savanorių į valdybas, komitetus, komisijas ir aplamai bet kokiam darbui. Reikalas iš tiesų yra gana natūralus: daugumas mūsų jau pasiekėme 60 m. amžiaus ribą, artėjame prie pensininkų padėties. Normaliose sąlygose, savame krašte nuo daugelio darbų jau būtume atsipalaidavę ir savo vietas užleidę jaunesniems.

Prisiauginome mes ir čia jaunąją kartą, tačiau jos jungimasis į visuomeninį gyvenimą yra labai lėtas. Visuose suvažiavimuose ir didžiųjų organizacijų centruose tebevyrauja senieji veidai. Jaunosios kartos abejingumą iš Lietuvos atsivežtom idėjom ir veiklos būdam skaudžiausiai pajuto politinės organizacijos ir sąjūdžiai. Iš dalies tai nesunkiai išaiškinama. Net ir mūsų akimis žiūrint, senosios politinės partijos ir politiniai sąjūdžiai čia nebeturi savo veiklai pagrindo ir prasmės. Tuo labiau taip atrodo jaunesniems, kurie tų partijų nei matė, nei turėjo galimybių jų siekius įsisavinti. Mano įsitikinimu, partijų ateitis savaime išsispręs kartu su mūsų kartos pasitraukimu iš gyvenimo.

Geriausiai sekasi veikti lituanistinėms mokykloms, meno ansamliams ir jaunimo organizacijoms, nors daug kur joms tebevadovauja iš Lietuvos atvykę veteranai. Tačiau netrūksta nė jaunų jėgų, kurios palaipsniui įsijungia ir darbą perima. Montrealis šia prasme gali ypač didžiuotis, nes čia lituanistinėms mokykloms, "Baltijos" stovyklavietei, skautams, Gintaro ansambliui ir kt. didele dalimi vadovauja jau Vakaruose mokslus baigę žmonės.

Mažiau jaunų veidų matyti visuomeninėje veikloje, pvz., KLB Krašto taryboje, Kr. valdyboje, Kanados Lietuvių fonde, apylinkių valdybose ir kt. Tuo tarpu kaip tik šios organizacijos yra gyvybinės reikšmės lietuvybę išlaikyti.

Kas gi trukdo jaunesniems žmonėms įsijungti į mūsų organizacijas, ypač į bendruomeninę veiklą? Pirmoje eilėje, gal būt, mūsų, politinių emigrantų psichologija, kuri jauniesiems yra nesuprantama. Mes nuolatos kalbame apie buvusią nepriklausomąją Lietuvą, apie jos greitą išlaisvinimą, apie grįžimą, nors dažnai ir patys tuo netikime. Jaunimui visa tai atrodo sentimentalu, tolima ir netikroviška.

Mes dažnai ignoruojame visa tai, kas ateina iš dabartinės komunistinės Lietuvos. Net ir nekalti ryšiai su kraštu ir jo žmonėmis dažnai apšaukiami mūsų laisvės kovos išdavimu. Ir tai jaunimui dažnai nėra suprantama.

Mūsų iš Lietuvos atsivežtieji posėdžių, susirinkimų, suvažiavimų pravedimo būdai gerokai skiriasi nuo tų, kurie įprasti šiame krašte. Pas mus per daug tuščių kalbų, asmeniškų ginčų, nereikalingų ambicijų. Jaunimui visa tai nėra suprantama, atrodo juokinga.

Pagaliau jaunimas juk nenori senimo užgauti. Visą veiklą mes perimsime, kai jūs visiškai sugriūsite ir nuo darbo nusiimsite — kartais pasako būsimieji mūsų pavaduotojai.

Esamoji padėtis yra gana pavojinga. Jeigu jaunimas į visuomeninį gyvenimą neįsijungs palengva ir palaipsniui, tai labai abejotina, kad jis įsijungs tada, kas mes "sugriūsim". Tie jauni žmonės tada jau bus suradę kitas veiklos sritis vieti-

(keliama į 2 psl.)

Paslaptingai Vilniuje miręs dr. prof. J. Kazlauskas

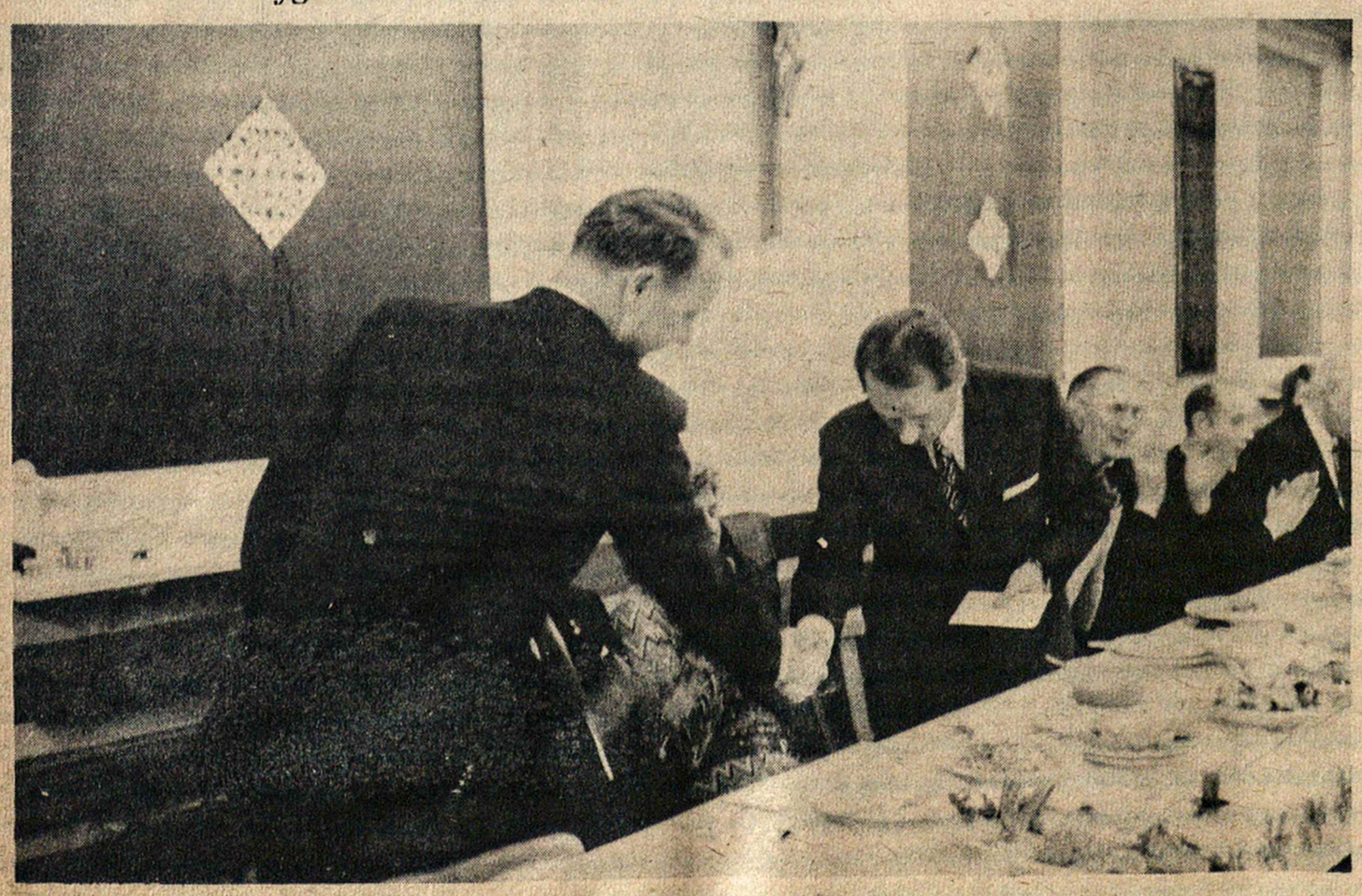

KLB Krašto valdybos sekr. K. Baronas Vasario 16 gimnazijos direktoriui V. Natkevičiui įduoda Kanados lietuvių dovaną gimnazijai – 280 dol. čekį.

DIENOS TEMOMIS

Jau du kartus NL spausdinome straipsnius apie tarybinės spaudos išpuolius prieš Balfą, prieš buvusį partizaną ir Vorkutos kalinį Vytautą Svilą, kurį "Tiesa" vaizdingai pravadino "Balfo emisaru" ir kitus asmenis.

Praeitųjų metų pabaigoje, gruodžio 27 d., "Tiesa" tuo klausimu vėl išspausdino paklodinį Vytauto Miniото rašinį. Tas rašinys atskleidžia keletą įdomių dalykų.

Pirmiausia, akysna krenta, kad V. Miniotas yra nuostabių sugebėjimų žurnalistas. Jam prieinami laiškų nuorašai, atskirų asmenų save inkriminuojantieji pasisakymai ir kita medžiaga, kuri normaliems žurnalistams iš tiesų labai sunkiai tegali būti prieinama. Neišvengiamai peršasi išvada, kad jam prieinami ne vien tik žurnalistiški informacijos šaltiniai...

Antra vertus, išryškėjo, kad tų Balfo siuntinių Lietuvos žmonės vis dėlto labai pageidauja. Kai "Tiesa" praeitaisiais metais plačiai aprašė Balfo teikiamą pagalbą, pasirodo daug žmonių Lietuvoje pradėjo "ieškoti adresų", kuriais galėtų iš Balfo paprašyti siuntinio. V. Miniotas tokiais "adresų ieškotojais" piktinasi, girdi, jie "kelia klupčiauja prieš Balfą", "šmeižia tarybinę santvarką, mūsų pasiekimus Lietuvoje". Tie "pasiekimai", matyt, nėra pakankami, jeigu žmonės net tokioje grasinimų atmosferoje ieško tų "adresų"...

O visas reikalas juk gana paprastas. Vytautas Svilas, 10 metų iškentėjęs Vorkutos stovykloje, vėliau vargais negalais emigravęs į Vakarų Vokietiją ir tapęs jos piliečiu, nepamiršo savo vargo draugų, kitų buvusiųjų Vorkutos kalinių. Jis stengėsi jiems padėti, nes juk puikiai žinojo, koks iš tikrųjų yra gyvenimo lygis Lietuvoje. Ir nieko nuostabaus, jeigu jis siuntinius siuntė per Šalpos organizaciją, o ne per kokią nors komercinę bendrovę.

Šitas humaniškas, savaime suprantamas V. Svilo noras padėti savo buvusiems bendro likimo draugams, pasirodo, buvo tikra rakštimi akyse komunistiniam establišmentui. Buvusieji stribai, pokario metų komunistiniai aktyvistai stojosi piestu. Ne vieną tokį V. Miniotas ir cituoja. Štai: "Kur yra teisybė, kad buvęs banditas Stasys Zalkauskas gyvena Vilniuje, Lenino prospekte, o tie, kurie nuo jo nukentėjo, tapo invalidais, buvusieji liaudies gynėjai gyvena lūšnose?" O kai toks "banditas" S. Zalkauskas, kartu su Svilu kalėjęs Vorkutoje, per Balfą dar gauna siuntinėlių, tai jau visiškai blogai...

Ar V. Miniotas, jo bendradarbiai ir viršininkai kartais nepersistengė ir, "didžiojo brolio" liežuviu išsireiškus, nepadarė "promocho", iš degtuko nepriskaldė vežimo kaip tik dėl tokių emocinių, pavyduliavimo skatinamų priežasčių?

Švaistytis fantastiškiausiais teiginiais, kad, esą, Balfas yra kažkokia špionažo organizacija ir kad normalus humaniškas šalpos darbas prilygsta "antitarybinei veiklai" vis dėlto yra nei protinga, nei gali ką nors įtikinti pačioje Lietuvoje. Tokiais teiginiais operuodamas, V. Miniotas, atrodo, ir košės prisivirė — dabar žmonės pradėjo dar plačiau "ieškoti adresų", kad gautų siuntinėlių.

Tam V. Miniotas, matyt, ir parašė savo paskutinįjį straipsnį, pavadintą "Svilas nenurimsta". O iš tikrųjų juk nenurimsta Vytautas Miniotas.

rem

Vasario 16 gimnazijos mokytojas Vytautas Svilas laužo paplotėlį su Valiūniene gimnazijos kalėdinio renginio metu. *J. Dėdino nuotrauka*

SIMPOZIUMO TEMOMIS

(atkelta iš 1 psl.)

nėje visuomenėje arba bus aptingę ir bet kokiai veiklai abejingi.

Kur tai tik įmanoma, mums, seniesiems, jau dabar reikėtų palaipsniui iš vadovaujančiųjų vietų visuomeninėje veikloje nusiimti, į darbą įtraukti jaunuosius, o patys galėtume likti tik kaip patarėjai ir padėjėjai. Be to, turėtume jaunimą sutikti pusiaukelėje, kiek tai liečia mūsų veiklos būdus ir kai kuriuos mūsų "užkietėjimus" dėl santykių su kraštu, dėl privalomo

NAUJAS "PAJŪRIS"

Mus pasiekė naujausias "Lietuvos pajūrio" 1970 m. Nr. 3 /37/. Kaip žinome, tai yra antrasis Montrealyje išeinantis lietuviškas laikraštis, kurį leidžia Mažosios Lietuvos bičiulių draugija, o jau eilę metų redaguoja nepailstantis laikraštininkas, visuomeninkas ir grafikas Ansas Lymantas.

Šiame "Lietuvos pajūryje" spausdinamas platus ir turiningas apžvalginis straipsnis apie Mažosios Lietuvos lietuvybės centrą Tilžę, kurią vokiečiai vadino "Tilsit", o rusai praminė "Sovietsku". A. L. parašytame straipsnyje apžvelgiama ne tik miesto istorija, bet nurodoma ir ta svarbi lietuviška veikla, kuri Tilžėje vystėsi.

Atskiri straipsniai skirti aprašymams apie buvusiuosius nepriklausomos Lietuvos jūreivius, apie dabartinį Klaipėdos senamiesčio likimą ir kt., yra platus kronikos skyrius, suteikiąs žinių apie plačiame pasaulyje išsisklaidžiusius mažlietuvius.

Sumaniai ir iš tikrųjų įdomiai A. Lymanto redaguojamas leidinys, deja, sunkiai verčiasi. Be abejo, trūksta ir lėšų, tačiau atrodo, kad energingasis redaktorius visuomet surasdavo būdų jų pakankamai parūpinti. Blogiausia, kad trūksta žmonių, kurie paveikiai padėtų leidinį stiprinti turiniu.

Stai, "Liet. pajūrio" skaitytojas J. Steponaitis rašo: "Yra blogas dalykas, kad mes nusenom. Tai savo laiku buvę dideli spaudos rėmėjai, redakcijų bendradarbiai. Dabar jau nėr ko iš mūsų norėti, vos "klumpės" bepavelkam"...

Tai viena medalio pusė. Tačiau nepamirština ir tai, kad Mažosios Lietuvos bičiuliais yra ne vien tiktai patys mažlietuviai. Mūsų bendruomenėse yra iš tikrųjų nemaža ir tų "didlietuvių", kuriems

---

mūsų politinių partijų aktyvaus rėmimo, dėl besąlyginio ir išskirtinio lietuvių kalbos naudojimo mūsų organizacijose, kai jauniesiems gerai lietuviškai išsireikšti kartais būna sunku. Pagaliau turėtume aktyviau įsijungti ir į pačios Kanados gyvenimą, užmegzti tampresnius ryšius su Kanados organizacijomis, ypač tomis, kurios sukurtos specialiai emigrantų reikalams. O jaunimas čia galėtų būti itin naudingas ir paveikus.

Suprantama, kad šiomis pastabomis problemas tik suminėjau, nebandysiu jų išrišti. Jas išspręsti iš tikrųjų turės pati jaunoji karta, tačiau mes jau dabar turėtume paskubėti jai į pagalbą, kiek tai nuo mūsų priklauso.

Pr. Rudinskas

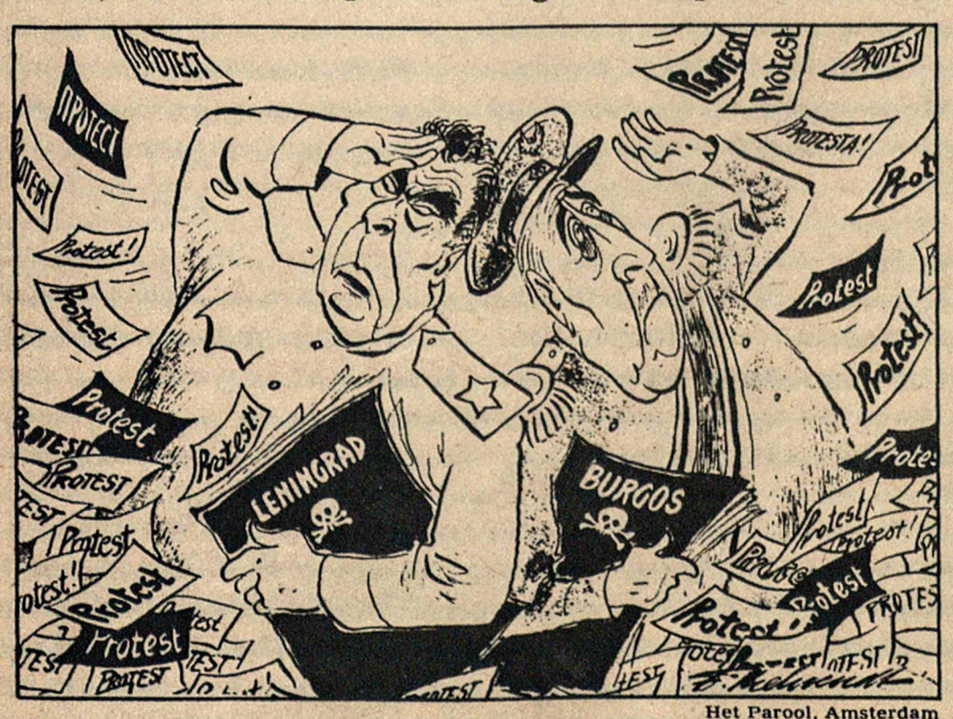

Het Parool, Amsterdam

Pasaulinis pasipiktinimas du diktatorius privertė panaikinti mirties sprendimus politiniams kaliniams.

PANORAMA

KROVIKAI
NEPADĖJO

Pirmą kartą po 20 metų į New Yorko uostą įplaukusį komunistinio krašto keleivinį laivą pasitiko nesekmė. New Yorko uosto krovikai atsisakė dirbti lenkų keleiviniame laive "Stefan Batori". Keleiviai patys turėjo išsinešti savo bagažą, padedami laivo įgulos narių.

JAV krovikų profesinės sąjungos pirm. Thomas Gleason pareiškė, kad krovikai neiškraus "krauju sutepto" bagažo. Telegramoje, išsiųstoje prezidentui Niksonui, Gleasonas pažymėjo, kad JAV krovikai nedirbs lenkų laivuose, protestuodami dėl smurto, pavartoto prieš lenkų krovikus, žydus ir kitus, kai jie demonstravo prieš kainų pakėlimą.

JAV krovikų profesinė sąjunga jau seniai žinoma savo antikomunistine laikysena. Kartais Amerikos krovikai atsisakydavo dirbti sovietų laivuose.

APKALTINTI
SUOKALBIU

Harrisburgo, Pa., JAV, federaliniame teisme trys kunigai, buvęs kunigas, vienuolė ir profesorius buvo apkaltinti, kad ruošėsi pagrobti JAV prezidento patarėją H. Kissingerį, susprogdinti vyriausybės pastatų centralinio šildymo įrengimus ir statyti politinius reikalavimus.

BOMBOS
MONTREALYJE

Lavalyje, Montrealio priemiestyje, dvi namų darbo bombos — "Molotovo kokteiliai" — buvo mesti į Kvebeko provincijos parlamento pirmininko J. N. Lavoie namus. Sužeistų ar rimtesnių nuostolių nebuvo padaryta.

Policija įvykį tiria.

NEDARBAS
KANADOJE

1970 m. gruodžio mėnesį Kanadoje buvo 8,4 milijonai dirbančiųjų ir 538.000 bedarbių. 1969 m. gruodžio mėn. bedarbių tebuvo 383.000.

Kvebeko provincijoj 1970 m. gruodžio mėn. bedarbių buvo 197.000 arba 45 tūkstančiais daugiau kaip prieš vienerius metus.

Bedarbių nuošimtis Kanadoje šiuo metu sudaro 6,5. Tai bene aukščiausias bedarbių nuošimtis Vakarų pasaulyje.

EKSTREMISTAI
BRITANIJOJE

Po to, kai politiniai ekstremistai Didž. Britanijoj padėjo bombą darbo ministro Robert Carr namuose, keturi jauni vyrai bandė įsibrauti į Britanijos parlamentą. Visi keturi yra suimti. Manoma, kad tai Valijos nacionalistai.

Vyriausybė svarsto priemones, kuriomis bus suteiktas didesnis saugumas parlamento rūmams ir kitiems valdžios pastatams.

NEDUODA
ASILIO

JAV įstaigos Vašingtone nesutiko duoti politinio asilio teisės trim latvėm, kurios savo gyvenamajame krašte jaučiasi komunizmo grąsinamos.

50 m. amžiaus Viktorija Abolinšienė yra latvė, į Kanadą atvykusi 1950 m. ir gavusi Kanados naturalizacijos dokumentus. Ji Winnipege turėjo savo restoraną, kurį praeitųjų metų rugsėjo mėnesį pardavė.

1970 m. gruodžio 12 d. Abolišienė su savo dukterimis — 27 m. amžiaus Liucija ir 20 m. amžiaus Aina kaip turistės atvyko į New Yorką. Gruodžio 21 d. jos nuėjo į New Yorko valstijos atitinkamas įstaigas ir paprašė politinio prieglobsčio — asilio teisės. Reikalas buvo pasiųstas spręsti Vašingtono įstaigoms, o trys moterys Tarptautinio pabėgėlių komiteto lėšomis buvo apgyvendintos New Yorko miesto viename viešbutyje.

JAV valstybės departamento pareigūnas pareiškė, kad tyrimai Winnipege, kur moterys gyveno, ir pokalbiai su jomis pačiomis nesuteikė jokių duomenų, kurie leistų joms suteikti politinių pabėgėlių teises. Tačiau pareigūnas pabrėžė, kad moterys, atrodo, iš tikrųjų yra nuoširdžiai įsitikinusios, jog gresia pavojus iš komunistų pusės, nors jos ir nesugebėjo tokio savo galvojimo paremti įrodymais.

Atatinkamos įstaigos pareikalavo, kad jos iki sausio 14 d. apleistų JAV teritoriją. Kadangi jos nesiruošia išvykti, manoma, kad jos bus deportuotos. Moterys betgi turi teisę apeliuoti į aukštesnę imigracijos ir naturalizacijos įstaigų instanciją.

S. KUDIRKOS
"NĖRA"

Buv. "Chicago Tribune" korespondentas Maskvoje Frank Starr, tik ką grįžęs iš Sov. Sąjungos ir paskirtas to laikraščio atstovu Vašingtone, šitaip komentavo Simo Kudirkos bylą: "Kudirka Sovietų Sąjungoje neegzistuoja, jo nėra. Įvykis sovietų spaudoje visiškai nebuvo paminėtas".

Žurnalistas mano, kad jei S. Kudirka Sovietų Sąjungą pasiekė gyvas, jis yra uždarytas koncentracijos stovykloje. Pagal sovietų įstatymus, jis gali būti teisiamas už išdavimą, už ką aukščiausia bausmė yra mirtis. Bet kam iš Vakarų pasaulio praktiškai visiškai neįmanoma būtų sužinoti, kur Kudirka dabar yra.

BENDRUOMENĖS
KRIZĖ

Britų tautų bendruomenės — Commonwealtho — aukščiausiasis organas yra Bendruomenės narių ministrų pirmininkų konferencija. Dabar Singapūrė vykstančioji tokia konferencija yra kritiška, nes dauguma valstybių grasina iš tarptautinės organizacijos pasitraukti, jei Didž. Britanija neatsisakys savo kėslų Pietų Afrikai parduoti karo laivų, lėktuvų ir kitų ginklų.

Daugumas Bendruomenės valstybių yra griežtai nusistačiusios prieš Pietų Afrikos negrų politiką. Britanijos min. pirm. Heath aiškina, jog ginklus Pietų Afrikai teikti yra reikalinga dėl to, kad atsvėrus sovietų karo laivus, kurie nuolatos plaukioja Indijos vandenyne. Be to, esą, ginklų tiekimas nieko bendro neturi su pritarimu Pietų Afrikos rasistinei politikai.

Otava taip pat yra priešinga ginklų tiekimui P. Afrikai. P. E. Trudeau konferencijoje stengiasi nuomones išlyginti ir tarpininkauti, bet jis aiškiai pasakė, kad Kanada neliks nariu tokioje Britų tautų bendruomenėje, kurią sudarytų tik baltųjų valstybės.

• Chicagoje jau antrą dešimtmetį veikia Žurnalistų sąjungos skyrius, kurio valdyba rūpinasi šį tą naujesnio įnešti į lietuvišką veikimą. Vyksta žurnalistinės popietės, į kurias gali atsilankyti visi lietuviai pasiklausyti paskaitų, pasižiūrėti filmų, padiskutuoti gyvenimo įvykius. Gruodžio 7 d. mokyt. J. Tamulis rodė filmą apie Čekoslavakiją. Vėliau pas Kapačinskus buvo pagerbtas žurn. Anatolijus Čepulis, jo 70 metų amžiaus sukakties proga. Skyriui pirmininkauja A. Gintneris.

šis leidinys yra mielas ir artimas ir kurie, tinkamai paraginti ir patraukti, jį visokeriopai paremtų.

"Liet. pajūrio" adresas: A. Lymantas, 5260 10th. Avenue, Montreal 405, P.Q. Metinė prenumerata 2 dol.

CFMB
RADIO 1410 MONTREAL
LIETUVIŠKA RADIJO PROGRAMA
KIEKVIENĄ TREČIADIENĮ, 11 VAL. VAK.
PROGRAMOS VEDĖJAS
L. Stankevičius, 1053 Albanel Cr., Duvernay, P.Q. TEL. 669-8834

JUOZAS GRAŽYS
KAILIŲ SIUVĖJAS
• Siuvu ir parduodu
• Taisau ir remodeliuoju
• Vasaros laike saugojimas (Storage)
6396 Bannantyne Ave. Verdun, Montreal. Tel. 767-6183

Universal Cleaners & Tailors
B. KIRSTUKAS
239 FOURTH AVENUE
(at Wellington St.)
Tel. 769-2941
Valau ir taisau vyriškus ir moteriškus drabužius. Siuvu naujus, pagal užsakymus, vyriškus paltus, kostiumus ir kelnes. Aukštos kokybės medžiagos.

W. Lapenat
GENERAL CONSTRUCTION REG'D.
89 Orchard Street, La Salle, P.Q. Tel. 366-6237
Įvairi industrinė, komercinė ir rezidencinė statyba. Duodame įvairius patarimus, įkainavimus, be jokio atlyginimo. Darbas atliekamas sąžiningai ir prieinama kaina.

Windsor DRY CLEANER & DYERS CO. LTD.
1205 Church Ave. Verdun, P.Q. Tel. 768-6679.
Valome visokius drabužius, langų užuolaidas, lovų užtiesalus, anklodes, karpetus, sopkas ir visa kita namų apyvoką. Vindsor yra moderni valykla, turinti 25 metų patirtį šiame darbe. Turinti įrengtą moderniškiausią drabužių apsaugą (storage) ir greitą aptarnavimą.
Savininkai: A. Keršys, P. Petrulis, P. Keršulis, A. Greibus.

LASALLE AUTOMOBILE INC.
BRONX PARK GARAGE
7635, boul. LASALLE
• DEMON
• DART
• CORONET
• CHARGER
• DODGE
• CHRYSLER
• CAMION DODGE

LAURENT DAIGNEAULT
Président
366-7818
* * *
Tel. 365-3364
• išorės taisymas
• dažymas
• ratų derinimas
• kiti remontai
De La Verendrye Blvd.
LASALLE, QUÉBEC

IR GERAI, IR BLOGAI... nuomonės, laiškai, atgarsiai

"AKTYVI" KOLONIJA

"T. žiburiai" gruodžio 24 d. paskelbė gan linksmą naujieną, kad dvi Montrealio lietuvaitės D. Kerbelytė ir B. Lymantaitė bandė organizuoti demonstracijas prie JAV konsulato dėl apgailėtino įvykio su jūrininku S. Kudirka. Ne nuostabu, kad Montrealio mieste atsiranda tokių drąsuolių. Dabar toks laikas, jaunimas visur drąsiai ir plačiai pradeda reikštis ir aišku, kad mūsų visų pagarba ir padėka priklauso toms lietuvaitėms.

Bet ar viskas jau turi tuomi ir pasibaigti ir ar Montrealio liet. kolonijoje, be tų drąsių lietuvaičių, nėra nei vieno lietuvio, kuris galėtų šį reikalą pajudinti kitokiu būdu? Norėtųsi priminti Montrealio lietuviams, kad dar galima pasiųsti JAV prezidentui bei senatoriams atatinkamus laiškus, rezoliucijas, duoti vietos spaudai, radijo stotims atatinkamus pareiškimus, rinkti ir siųsti pinigus ir pan. Jau dauguma liet. kolonijų įvairiai šiuo atveju pasireiškė, bet apie Montrealį nieko negirdėti.

Nors tom lietuvaitėm ir nepavyko surengti demonstracijų, atseit, negavo leidimo, nes karo stovis Kvebeke, bet per Šv. Kalėdas ir per N. metus vyko demonstracijos prie kalėjimo bei prie JAV konsulato ir niekas demonstrantų nepersekiojo.

Visiems yra žinoma, jog, be minėtų lietuvaičių, Montrealio mieste dar gyvena keletas lietuvių. Kas įdomu, kad nei vienas nesiėmė iniciatyvos kiek nors plačiau pasireikšti šiuo mums taip labai skaudžiu momentu.

A.

POLITINIS LIŪNAS

Visą laiką dėjome pastangas, kad "Nepriklausoma Lietuva" būtų idėjinis, o ne komercinis laikraštis. Kokiam nors komerciniam laikraščiui aš tikrai neduočiau paramos, o NL juk buvau davęs apie 500 dol. Tai buvo duota ne kokiam biznіui, bet vien tik paremti mūsų kovą už Lietuvos laisvę.

Suprantamas dalykas, kad mums reikalingos naujos, jaunos jėgos, bet tos jaunos jėgos, surastos, einant pataikavimo keliu, būtų mums patiems tik apgaulė. Jaunimas, kuriam mūsų sena, per kartų kartas išmėginta kovojanti tautiška ideologija darosi nebesuprantama ir svetima, nebegali būti mums naudingais talkininkais.

Oportunistinė dvasia NL puslapiuose darosi vis įžulesnė. Štai, pvz., NL 1970 m. rugsėjo 30 d. toks E. Šulaitis rašo: "Jei kas mane paklaustų, kur tų laisvių yra daugiau (atseit, okupuotoje Lietuvoje, ar čionai, Amerikoje -- mano paryškinimas B. M.), man nebūtų lengva atsakyti".

E. Šulaitis praėjusią vasarą važinėjo po pavergtą Lietuvą, jis gerai žino, kiek tasai raudonasis maskolius Lietuvoje įvykdė masinių žudymų, trėmimų į Sibirą ir į baisiuosius mirties kacetus Sibire, taip pat jis žino, kad panašių bestiališkų žiaurumų lietuviai Amerikoje niekad nepatyrė. Ir vis dėlto jis išdrįsta pareikšti, kad jam neaišku, kur "tų laisvių daugiau" — ar Amerikoje, ar dabartinėje okupuotoje Lietuvoje. O NL išdrįsta šitą provokacinį teigimą savo puslapiuose paskelbti be jokių komentarų. Taip teigti tegali politinis neišmanėlis arba ištreniruotas provokatorius.

Suprantama, kad milijoninėje tautoje gali pasitaikyti visokių išsigimėlių. Bet kai laikraščio redakcija tokius kliedėjimus priima ir skelbia be jokių komentarų, tai tokia redakcija parodo, kad ji tiems politiniams svaičiojimams pritaria.

Kur dabar stovi "Nepriklausoma Lietuva"? Ar mes, senieji a.a. Kardelio laikraščio rėmėjai ir toliau žiūrėsime, kaip NL klimpsta į politinį liūną?

Dr. B. Matulionis

Prierašas. Dr. B. Matulionis yra nusipelnęs lietuviško visuomeninio ir politinio gyvenimo veteranas, dar pirmojo pasaulinio karo metais įsijungęs į lietuvišką darbą, o ypač pasižymėjęs, kaip vienas iš valstiečių liaudininkų srovės vadų. Žinomas jis ir kaip laikraštininkas - publicistas, kurio rašiniai dažnai būdavo labai taiklūs, parašyti gražia ir sodria lietuvių kalba.

Atkreipėme dėmesį, kad aukščiau spausdintame dr. B. Matulionio pasisakyme, jis nevisiškai tiksliai naudoja kai kuriuos išsireiškimus. Pvz., jis kaltina, kad NL išvirto į "komercinį laikraštį". Komerciniai laikraščiai yra tie, kurie leidžiami tikslu padaryti pelną. O juk ir dr. B. Matulionis, be daugelio kitų, puikiai žino, kad šitas laikraštis niekad nedavė pelno, neduoda nė dabar, visiškai netgi tikra, kad neduos nė ateityje. Vadinasi, tai nėra komerciniais, bet kaip tik idėjiniais tikslais leidžiamas laikraštis. O tos idėjos iš tikrųjų nėra pasikeitusios nuo pat pirmųjų NL numerių iki dabar. Susidaro įspūdis, kad dr. B. Matulionis sumaišė du skirtingus dalykus -- esmę su tos esmės išreiškimo būdais.

Normaliai iš tikrųjų nereikia drąsos skelbti visokias nuomones be komentarų. Taip daro visi iškilesni kanadiečių, amerikiečių, britų, karų vokiečių ir t.t. demokratiški laikraščiai. Senų demokratiškų tradicijų Vakarų spaudos redakcijos net nemato reikalo savo metrikose įrašyti, kad pasirašyti straipsniai nebūtinai atitinka redakcijos nuomonei.

Mes tokią pastabą laikraštyje vis dėlto spausdiname. Matyt, ne be pagrindo, nes ją ir vėl pakartotinai, šį kartą gerb. dr. B. Matulioniui, esame priversti priminti. Ir primename truputį nustebę ir gerokai nuliūdę, nes dr. B. Matulionis juk yra iškilus veikėjas kaip tik tos politinės srovės, kuri nepriklausomojoje Lietuvoje, tur būt, kiečiausiai kovojo už laisvą ir nepriklausomą spaudą. Red.

NEPRAŠYTAS SVOTAS

Sovietų kolaborantas S. J. Jakubka "Liaudies balse" 1970 m. gruodžio 18 d. labai išgyręs mokslo sąlygas Vilniaus universitete, tarsi jis nusimano apie mokslą, siūlo dypukų vaikams pasinaudoti proga ir vykti į Vilnių studijoms, o palaiminimą tai kelionei duosią "pažangieji". Bet jis, atrodo, su pasitenkinimu pabrėžia, kad jam dar neteko nugirsti, kad kas iš "pažangiųjų" vyktų.

Ir sugalvok tu man pasi-

Eglaitė Kvebeko gamtovaizdyje. Yapč daug eglaičių auginama rytų ir pietų Kvebeke. *OIPQ nuotr.*

Highland Auto Body

611 LAFLEUR AVE., LaSALLE

***

TEL. 366-7281

****

- Atliekami mechaniniai darbai
- Išores taisymas ir dažymas
- Dunlop padangos ir baterijos

(Lietuviams nuolaida)

Savininkai: V. Sušinskas 389-0571 ir J. Zavys 365-3252

Jetté & Frère Ltée

Plumbing & Heating kontraktorius

366-0330

140 - 2e AVENUE LASALLE

- Sildymo ir vandentiekio taisymas ir nauji įrengimai.
- Vandens šildymui tankų pardavimas ir įrengimas.
- Gazinių priemonių pardavimas ir įrengimas.
- Visi įkainavimai neapmokami.

piršti į svotus, dargi niekam neprašant ir nepageidaujant. Niekas nesako, kad Vilniaus universitete blogai mokslas būtų pastatytas, bet kasgi iš dypukų išdrįs savo vaikams rekomendacijos ieškoti pas "pažangų" J. Jakubką?

Būtų daug geriau, kad "pažangiųjų" vaikai vyktų į Vilnių studijoms. Jie ten įsisavintų Markso-Lenino neklaidingumo teorijas, taptų tikrais ateistais ir "pažangiais", o mirus J. Jakubkai bei kitiems "pažangiesiems" – jie liktų nepamainomu pakaitalu: redaktoriais raudonųjų laikraštukams.

Tad raudonajam svotui dar kartą patariame atkreipti dėmesį į "pažangiųjų" jaunimą ir būtinai siųsti į Vilniaus universitetą studijoms. A-s

VISIEMS
NEĮTIKSI

Dabar "Nepriklausoma Lietuva" savo turiniu ir forma kiek skiriasi, kai ją tvarkė kiti redaktoriai, bet tuo pačiu ji pasidarė savita ir kartu įdomi.

"Nepriklausoma Lietuva" buvo ir yra mielas svečias mano namuose. Pasiskaičius kitų nuomones laikraštyje, atrodo, kad kiti norėdami reformų, ir susismulkina. Visiems įtikti gana sunku.

P. Gulbinas

"ATSINEŠTINĖ"

Mūsų tarpe įsigalėjo graži ir kultūringa tradicija, į kurią reikėtų atkreipti ypatingas dėmesys.

Kiekvieno Montrealio lietuvių viešo pobūvio metu, vietoje rengėjų veikiančio baro, naudojama savo "atsineštinė", rengėjams paliekant tuščias bonkas, šiukšles ir nuostolį. Manau, būtų visai pravartu, kad apylinkės valdyba, vietoje nepopuliaraus solidarumo mokesčio rinkimo, vieną kartą suruoštų viešą "atsineštinių" bonkų konkursinę parodą, tuo išryškindama vieną mūsų kolonijos veiklos ypatybę.

Motiejukas

NUO KAMPO
IKI KAMPO

Nuo pat pirmųjų dienų skaitau "Nepriklausomą Lietuvą", dar nuo tų dienų, kada laikraštėlis buvo rašomas mašinėle ir spausdinamas rotatoriumi. Laikraštį tada, rodos, tvarkė M. Aukštaitė ir M. Arlauskaitė.

Nepriklausomojoj skaitau ne tik antraštes ir užvardinimus, bet nuo kampelio iki kampelio, kiekvieną straipsnį ir žinutę, gal tik skelbimus praleidžiu. Daug ką išmokau ir įsidėmėjau, nes labai įdomu sekti žmonių mintis, įsitikinimus, jų troškimus ir galvoseną. Nieko blogo neatsitiktų, jeigu ir kitokių įsitikinimų žmonės pradėtų laikraštį skaityti.

Šiandieną atėjo nauja Nepriklausomoji ir džiaugiuosi. 100 nuošimčiu pritariu naujajam formatui. Miela imti į rankas ir taip patogu skaityti. Ir kiti laikraščiai turėtų pasekti "Nepriklausomą Lietuvą," ir sumažinti savo formatą.

Petrė Bendžaitienė

CITATOS

TRUMPAREGIS,
BET APDAIRUS?

"Naujienos", visuomet budriai saugodamos Altos pirmenybę JAV lietuvių politinėje veikloje, 1970 m. gruodžio 30 d. vedamajame, be kita ko, ir taip pasisako:

"Juozas Audėnas, Vliko reikalų vedėjas, trumparegis, bet apdairus politikas, Vliko tarybai gruodžio 18 dieną aiškino, kaip jam kartu su kitais Vliko atstovais pavyko užkariauti "rytų pakraščius". Jis aiškina, kad ant greitųjų buvo sudaryti "Amerikos Lietuvių Akcijos Komitetai", kurie ne tik susižinojo su visais, su kuriais reikėjo susižinoti, bet papasakojo, ką jie padarė jūrininko Simo Kudirkos byloje. Ne tiek svarbu jam buvo parodyti, ką jie konkretaus padarė, bet labai svarbu buvo pabrėžti ta skuba, kuria visus darbus jie dirbo. Jie buvo pirmieji New Yorke, Vašingtone, Bradforde ir kitur. Jie tiek skubėjo, kad net užmiršo veikiančias lietuvių organizacijas ir dėl skubos negalėjo niekur surasti tų organizacijų adresų arba telefonų numerių. Tada jie sudarė ad hoc komitetus. Noras būti pirmais buvo toks didelis, kad neturėjo laiko komitetui nei lietuviško pavadinimo sugalvoti".

Lietuvos gen. konsulas dr. J. Žmuidzinas priėmimo metu Otavos valstybinėje bibliotekoje.

JAUSMAS
IR LOGIKA

Komentuodamas ginčus dėl bendravimo su kraštu, Kazys Almenas "Laiškų lietuviams" 1970 m. gruodžio laidoje ir taip samprotauja:

"Nesu kompetentingas toje plotmėje šią problemą visapusiškai išanalizuoti. Tai veikiau psichologų ir sociologų darbas. Iškelsiu tik vieną jausmą, būtent tą, kuris šiai bendradarbiavimo problemai suteikia pačią kiečiausią aštrumo briauną. Tą jausmą pavadinkime "įsisenėjusiu pykčiu nepasiekiamam priešui", o jo pagimdytą veiksmą – smogimu bet kam, kas bet kokiu atžvilgiu tą priešą primena. Reikia paminėti, kad pyktis nėra tik negatyvus jausmas. Pyktis prieš blogį net labai gintinas. Juk ir užpykęs Kristus varė pirklius iš šventyklos.

"Ypač čia kalbamu atveju pykčio jausmas turi labai gilias priežastis: prarastą tėvynę, gyvenimo prasmę, į dešimtmečius ir pagaliau į amžiaus galą merdėjančias viltis. Priežastys labai aiškios, pyktis labai suprantamas, o šio pykčio objektas visai nepasiekiamas. Dešimtmečius tęsėsi ta bergždžia padėtis, ir štai pagaliau atsirado pasiekiami žmonės iš "ten". Manau, labai žmogiška, kad tokioje padėtyje jausmas viršijo logikos diktuotą klausimą – "ar šitie žmonės yra tie priešai?" Arba – "jeigu jie ir priešai, tai ar bus naudos iš smogimo?" Tuos klausimus vertėtų svarstyti dabar, bet jau taip išeina, kad juos svarstome "post factum". Kokios bebūtų tų argumentų išvados, pirminis veiksmas išplaukė ne iš jų, bet iš jausmo. Šitai turime prisiminti, nes, išjungus tą jausminį pradą, galima prieiti išvadą, kad antroji pusė visiškai nesugeba logiškai galvoti ir užtai jai priklauso tik neišmanėliai"

PRAPLĖSTA
"DROBĖ"

Prie Kauno vilnonių audinių gamyklos prijungtas "Limos" tekstilės fabrikas ir netoli Druskininkų esanti Veciūnų vilnos verpykla. Išplėstoji "Drobė" dabar vadinsis "Lietuvos lengvosios pramonės vilnonių audinių įmonių susivienijimas – Kauno Drobė".

Po pirmojo pas. karo "Drobės" fabriką Kauno priemiestyj Šančiuose įsteigė Amerikos lietuviai. Tai buvo vienas moderniausių Europos tekstilės fabrikų, gaminęs aukštos kokybės vilnonę medžiagą. Antrojo pas. karo metu gamykla buvo smarkiai apgriauta, bet vėliau atstatyta.

ATLIEKAMI ĮVAIRŪS MŪRINIMO DARBAI IR VIŠOKERIOPI REMONTAI. CEMENTO, MEDŽIO DARBAI, GELEŽIES SUVIRINIMAS (WELDING). VYKSTU IR Į PROVINCIJĄ ONTARIO IR QUEBEKO.

M. Krauza

10167 48th Avenue, Montreal 477
Tel. 665-2278

Baltic Woodwork Co.

K. KIAUŠAS ir J. ŠIAUČIULIS

Daromos įvairios durys, langai, virtuvės kabinetai ir kiti įvairūs medžio dirbiniai.

547 Lafleur Ave., LA SALLE 650, P.Q. TEL. 366-3884.

LaSalle Auto Specialist Reg'd.

7725 RUE GEORGE LASALLE, P.Q. Tel.: 366-0500 366-4203

- TAISOME IR DAŽOME AUTO-MAŠINAS.
- ESAME SPECIALISTAI MOTORINIŲ ROGIŲ

SAV. G. DESROCHERS

TEXACO

MIKE'S TEXACO SERVICE STATION
(M. RUTKAUSKAS)

POINTE CLAIRE, P.Q. — 601 St. Jean Road. Tel. 695-3883
ILLE BIZARD, P.Q. — 459 Cheerier Street. Tel. 626-5175

- Parduodami "SCORPION" firmos motorinės rogės.
- Atsitiktiniai ir kapitaliniai auto-mašinų remontai.
- Degalai, tepalai, padangos ir kt.
- Lengvai pasiekiama greitkeliu Nr. 40.

BELLAZZI-LAMY INC.

ĮVAIRI MEDŽIO STATYBINĖ MEDŽIAGA:
Durys, langų rėmai. Izoliacija. Ten-Test.
Masonite, statybinis popieris, cementas,
B. P. išdirbiniai ir visa kt.

7682. BOUL. CHAMPLAIN LASALLE 366-6941

al. gimanto skiltis

LIETUVA IR SOVIETŲ PROPAGANDA

Kad sovietinė propagandos mašina, skirta užsienio kraštams yra pamėgusi pristatyt Lietuvą kaip pavyzdį, jau nekartą teko spaudos puslapiuose minėti ir tuos pavyzdžius pateikti. Ir šį kartą, pasinaudojant sovietinės propagandos Britanijoje balsu "Soviet Weekly", ankstesnį mūsų teigimą galima tik pakartoti.

Štai, rugpiūčio mėn. pirmojoje laikraščio laidoje jau viršeliniame puslapy išsiskiria didelė spalvota lietuvių tautinių šokėjų grupė. Antraštinis užrašas skelbia: "They come from Lithuania". Paaiškinama, kad abu šokėjai yra lietuviško Rasos ansamblio nariai.

Tikrai graži pora: ilgakasė blondinukė ir dailiai nuaugęs vyrukas. Sakoma, kad ji studentė, o jis — inžinierius. Paskutinis puslapis visas skirtas Rasai. Trys nuotraukos, kurių viena vėl spalvota. Paaiškinamasis tekstas surašytas Novosti agentūros atstovo Vilniuje Broniaus Akstino.

Pristatomas Rasos ansamblis, pabrėžiant, kad visi jie mėgėjai, paaiškinama žodžio "rasa" kilmė ir reikšmė. Tvirtinama, kad visa ta grupė — 80 narių — yra arba studentai ar mokomojo personalo nariai iš "The Kaunas Institute of Agricultural Building Design". Lėšas instrumentams ir taut. drabužiams įsigyti, sakoma, skiria profesinės sąjungos.

Tai toli gražu ne vienintelė medžiaga, liečianti lietuvius ir Lietuvą. Tame pačiame numery, vidury, dar vienas puslapis skiriamas propoguoti sovietinamos Lietuvos reikalams. Didžiulis straipsnis "Industrial Planning in Lithuania", pailiustruotas ir situaciniu Lietuvos žemėlapiu, bet čia iškyla mažas lyg ir nesusipratimas. Pažymėta, kad to straipsnio autorius yra P. Kulvets ir B. Gaigals. Čia aiškiai įvyko vertėjų neapsižiūrėjimas. Tikriausiai, lietuviškai parašytas straipsnis buvo verčiamas į rusų kalbą ir iš jos vėl į anglų. Toje visoje transakcijoje ir nubyrėjo lietuviškos "tis" ir "as" galūnės. Pirmasis pristatomas, kaip ministro pirmininko pavaduotojas, ir antrasis darbo ministru.

Dar vienas rašinys, iliustruotas Vilniaus priemiesčių nuotrauka, užvardintas "To Vilnius with Imagination", kurio autorius jau aiškiai nelietuvis — Yury Rytov. Iš rašinio sprendžiant, rusui žurnalistui Vilnius labai patinka ir jis apie jį rašo: "iš plačios ir gilios rusiškos širdies".

Anot jo, pirmiausia kas rodoma turistui, atvykusiam į Vilnių, senąją Lietuvos sostinę, tai šv. Petro ir Povilo bažnyčia ir puiki senoji miesto rotušė. Toliau jis kalba apie besiplečiantį miestą ir naujuosius jo priemiesčius Žirmūnus ir Lazdynus.

Paskaičius visą tą medžiagą, jau yra pakankamai aišku, kad sovietai, gana kantriai ir neskubėdami, bet labai planingai pratina Vakarų viešąją opiniją prie Lietuvos, esančios sovietinės imperijos ribose, fakto. Jų akcija nuolatinė, nenutrūkstama, apgalvota. Ar ji yra sėkminga, tai jau kitas klausimas.

Visame tame reikale bloga yra tai, kad išeiviai jokiu būdu nepajėgs atsverti lėšomis ir resursais nesiskaitančią sovietinę akciją. Sovietai vis dažniau ir daugiau siunčia, į įvairias tarptautines parodas, pasirodymus, varžybas, sovietinamos Lietuvos žmones ir vis daugiau apie tai rašoma, pažymima Vakarų spaudoje. Po truputį tie Vakarai ir pripras, kad visą kas tik liečia Lietuvą ir lietuvius, turi būtinai ateiti iš Sovietijos.

Ar yra kitas kelias?

Iš Detroito rašo

Alf. Nakas

Detroite buvo du Naujųjų metų sutikimo baliai: vienas Lietuvių namuose, o kitas Mercy kolegijos salėje. Abu tradiciniai, vis rengiami tų pačių organizacijų, be vargo sutelkią publiką.

Buvau Mercy kolegijoj, nes šalia mano namų. Bendruomenės valdyba rengė. Orkestras grojo kaip pasiutęs. Iki dvyliktos jau daugelis ir nugėrė, ir nušoko. Dvyliktą mušant, vienas iš LB vadovų pakvietė sugiedoti Tautos himną. Asmeniškai tokia proga himnui nepritariu, nes pusgirčiams nei balsų darnos, nei šventai tautinės nuotaikos. Bet kai paragina, tai ir giedame.

Kol visi įsijungė ir pajuto ką gieda, jau buvo maždaug "Tegu tavo vaikai eina..." Nuo čia atsirado rimtis. Tik, girdime, kitame salės gale — pokš, pokš ir pokš, kaip iš kariško šautuvo. Giedodami sužiūrome. Ogi vyras, vedęs, gerokai per trisdešimtį, taigi jau nebe kūdikiu iš Lietuvos išvežtas, griebia vieną po kito balionus ir su didžiausiu įniršiu kojom juos sprogdina.

Kur gi LB vadovai, tvarkdariai? Niekas nepajudina piršto. Tuomet ponia Z (nuo pavardės susilaikysiu), pereina visą šokiams skirtą aikštę, smarkuolį patempia už rankovės ir jam kažką piktai pasako. Tas kažką atkerta, bet balionų nebesprogdina.

Vėliau, kai jau vyko visuotinas išsibučiavimas ir visko išsilinkėjimas, balionistas nuo ponios Z gavo stiprų antausį. Mat, nuo pramogos sulaikytas, jis poniai Z paleidęs necenzūrišką keiksmą. Kai himnui pasibaigus ji grįžo prie balionų herojaus su savo vyru, tai herojus keiksmą vėl pakartojo. Dabar jau nieko nebeliko, kaip vyrui ginti žmonos garbę. Bet ta pasiskubino. Paskui skundėsi perštinčiu delnu. Apie šį incidentą girdėjau visokių nuomonių, bet dauguma ponios Z veiksmams abiem atvejais pritarė.

•

Su Amerikos baptistais susitikau prieš daugiau kaip dvidešimtį metų. Buvau jų apsuptas iš visų pusių, kai dirbau prie bėgančios juostos automobilių fabrike. Tuomet man įstrigo kai kurios jų standartinės pašaipos katalikams. Kai tik sužinodavo, kad katalikas, tai nepraleisdavo progos tave įgelti.

O buvo ten paprasti žmogeliai, retas kuris su viduriniuoju mokslu, beveik visi pietiečiai, į Detroitą atvažiavę aukso kasti. Apie juos nepriminčiau, jei dabar jie nevaidintų rolės politikoj — antikomunistiniam judėjime. Užtat ir noriu atskleisti vieną kitą charakteringesnį jų bruožą.

Su manim dirba inžinierius Joe Smith (vardą ir pavardę pakeičiau). Jis preciziškai atlieka užpakalinės ašies dalių apskaičiavimus ir beveik niekada nesuklysta. Amžius truputį per šešiasdešimt. Aukštas, lieknas. Valgo daug vaisių ir daržovių. Išvietėse, ant durų skersinių, tartum ant turniko, daro "push-ups". Užtat rankos — geležinės.

Būdamas perfekcionistas darbe, to paties ir iš kitų reikalauja. Kai geram ūpe, tai labai viesiems paslaugus, galantiškas, perdėtai mandagus. Bet kai ištinka nesėkmė akcijų biržoje, kai išgirsta apie riaušes universitetuose, kai, gal būt, turi nemalonumų šeimoj, tai tuomet reikia kuo toliau nuo jo ir nuo jo telefono laikytis. Visi žino, kad jis yra tipiškas puritoniškas baptistas.

Kai kartą ir kitą pusiau juokais, pusiau rimtai susiginčijau su keliais bendradarbiais, jis panūdo mane "atversti į gerą". Išsekė į koridorių, paprašė sutikimo kalbėtis ir beveik valandą kalbėjome. Na, ne kalbėjomės, o kalbėjo jis, man beveik niekur neduodamas burnos atidaryti.

Tada sužinojau, kad iki kažkurių metų, kažkurio mėnesio, kažkurios dienos jis buvęs labai blogas (toks maždaug, kaip ir aš). Jis buvęs savanaudis, garbėtroška, kitų niekintojas, pilnas piktybės visai kompanijos tvarkai, ir taip toliau, ir taip toliau. Bet tais ir tais metais, tą ir tą mėnesį, dieną ir valandą, pasišaukęs jį viršininkas ir pamokęs. Ko mokė viršininkas, jis man aiškino 15 minučių. Ir negalėjau atsigėrėti viršininko išmintimi. Kažkas iš biblijos, iš Naujojo testamento. Paskui vėl 15 minučių man aiškino, kokiu aš turėčiau būti, kad tapčiau tobulas, kaip jis, Joe Smith, yra tobulas.

Kadangi manęs jo pamokymai šimtu procentų nepaveikė ir už kelių mėnesių vėl su savo bendrais susiriejau, tai jis ir vėl mane nutykojo koridoriuje ir vėl visą istoriją iš naujo papasakojo.

Nors niekada tobulu nepasidariau ir Joe Smith vėl ir vėl nuliūdinu savo barbarišku, europėjišku, katalikišku elgesiu, vis dėlto jis mane šiek tiek vertina kaip aiškų antikomunistą. Kai prieš 1970 m. Velykas buvo ruošiamasi antikomunistinei demonstracijai Vašingtone, jis mane pakvietė į mitingą vienoje didelėje baptistų šventovėje. Nors į šventovę prikvietė ir kitokių religijų, ir visai be religijų antikomunistų, pakvietė spaudos bei TV atstovus, nes turėjo kalbėti didelio garso vyras iš tolimo miesto, bet didelę daugumą publikos,

kaip čia pat patyriau, sudarė patys baptistai.

Jie visi buvo gražiai apsikirpę, apsiskutę — nė vieno ilgaplaukio, nė vieno barzdoto, nors pusę publikos (iš gero tūkstančio) sudarė žmonės 15 ir 30 metų amžiaus. Moterys be perukų, be maskarų, be dažų ant lūpų. Visi švarūs, gražūs, kaip prieš 20-30 metų, Vis dėlto vieną ydą pastebėjau, ir ji buvo visuotinė: su didžiausiu įnirtimu beveik kiekvienas ir kiekviena kramptė gumą.

Kadangi garsusis kalbėtojas dėl netvarkos tolimo miesto aerodrome negalėjo pakilti, tai buvome priversti laukti. Valandą, kitą, trečią. Arti vidurnakčio svečiai ėmėme skirstytis ir išnykome. O jie, sakė, sulaukę: prieš dvyliktą kalbėtojas atskrido ir į jų gyslas įliejo daug ugnies.

Bet ir tas laukimas nebuvo nuobodus. Visą laiką vyko patriotiniai religinis cirkas. Čia jie giedojo giesmes ir psalmes, čia pamainomis patriotines Amerikos dainas. Čia sudarinėjo grupes į Vašingtoną demonstracijai, čia kalbėjo apie Jėzaus meilę žmonėms ir kvietė aukotis Jėzui (ilgai nutęsiamas "Dž-yy-yy-zus" buvo kartojama šimtus kartų, bet labai retai tesigirdėjo "Jesus Christ" arba tik "Christ").

Religinio susijaudinimo kulminacinis momentas buvo vieno "šventojo" pasirodymas. Jis atėjo į šventyklos priekį lengvai šlubčiodamas, su plačia šypsena, galvą užkėlęs, pilnas pasitikėjimo savim, sakyčiau, arogancijos. Užlipęs ant paaukštinimo, priėjo prie mikrofono. Pirmas penkias minutes jis save niekino. Kokio didelio nusidėjėlio jo būta. Iki 1949 metų, nebepamenu kurio mėnesio ir dienos, jis buvęs melagiu, niekatauška, piktžodžiautojas, žmonių ir Dievo niekintojas ir dar šioks, ir dar anoks, ir dar, ir dar, man regis, vis ratu, vis tuos pačius "griekus" pasakojo, iš kurių gal tik vieną didelį tepadarytumei. Po tokios retorinės tirados jis vėl grįžo prie 1949 metų kažkurio mėnesio ir dienos. Ir čia jau jį nebe bosas, kaip mano inžinierių Joe Smith, bet pats Džy-yyy-zus apšvietė. Tuomet, kaip kadai mūsų Vincas Kudirka, jis graudžiai apverkęs savo kaltes (čia iš publikos ir vyriški ir moteriški balsai ėmė šaukti "amen", "aaa-men" "amen"). Ir nuo to laiko, taigi 21-rius metus jis jau gyvenąs su Jėzumi. Ir jis esąs labai laimingas. Ir jis liksiąs su Jėzumi (publika: "amen", "amen", "amen", "amen"). Ir kvietė visus visus eiti su Jėzumi, būti tokiais kokiu jis esąs, pasidaryti laimingais (amen, amen, amen). Švitėdamas, galvą aukštai iškėlęs, jis žengė nuo podiumo, šventovės taku žygiavo durų link, pamodamas rankomis į kairę ir į dešinę. Betrūko tik, kad publika pultų jam po kojų, bučiuotų jo rūbą ir rankas. Vis dėlto, kelių asistentų lydimas, jis išėjo nesutrukdytas.

Prieš rašydamas darbovietėje pakvočiau jaunuolį studentą, puritoniškų baptistų sūnų, neseniai vargonininkavusį vienoj jų šventykloj, dabar nuo jų atkritusį ir perėjusį į evangelikų liuteronų bažnyčią. Jis patvirtino, kad baptistuose dar niekas nepasikeitę. Jie ir šiandien nekenčią negrų, katalikų, demokratų partijos. Bažnyčiai jie duodą nemažiau 10 nuoš. pajamų, pamaldoms renkąsi 5 dienas per savaitę, griežtai prižiūrį nuo religijos atšalusius ir juos priverčia į pamaldas eiti bei duokles duoti. Jis, žinoma, kalba apie tokius puritonus-baptistus, kaip jo tėvai ir kaip mano Joe Smith. Bet iš labai neefektingų jau dviejų demonstracijų-eitynių Vašingtone žinome, kad baptistai čia ugnies į kitų širdis neįliejo. Net ir dabartinėje situacijoje, kai ieškome draugų visur, kur tik kas bando griauti Maskvą, vargu ar Amerikos puritoniški baptistai yra skaitytini mūsų draugais.

•

Kai lietuviškame Detroite Naujieji metai supoškėjo daužomais balionais ir sužaibavo tik vienu moteriškų antausiu, tai amerikoniškas Detroitas Naujuosius pradėjo pačiu skandalingiausiu, kruviniausiu būdu. Sausio 1 d. čia buvo pašautas tuzinas žmonių, iš kurių mažiausiai trys mirtinai. Tokios kruvinos sausio pirmosios, pasak "Detroit News" dienraščio, neatsimena nė seniausi miesto policijos detektyvai.

Naujo rekordo nužudymais susilaukė 1970-ji metai: buvę paskersta 550 žmonių — 62 daugiau, negu 1969-siais. Bet kas gali su amerikiečių optimizmu lygintis? Tas pats dienraštis tą pačią ar sekančią dieną džiūgaudamas paskelbė, kad 1970-siais, esą, mažiau užmuštų eismo nelaimėse, negu 1969-siais. Tai esąs didelis laimėjimas.

•

Sausio 30 d. Lietuvių namuose rengiamas Kazio Binkio spektaklis. Režisierius Justas Pusdešris, scenovaizdis Vytauto Ogilvio, šviesos Algirdo Plečkaičio, vaidina seni ir nauji bei jauni dramos kolektyvo aktoriai. Programos pradžia 7 val.

Tai įvykis, kurio laukia visi kultūringi Detroito lietuviai. Kiek tų kultūringų susiras salėje ir kaip spektaklis bus pavykęs, parašysiu sekantį kartą.

VANTOS PROBLEMA

Kaip nemokšos planuotojai trukdo žmonėms Lietuvoje gyventi normalų gyvenimą, akivaizdžiai parodo toks "Tiesoje" spausdintas aprašymas:

Kai kuriuose mūsų miestuose iškilo vantos problema. Ypač ją, suprantama, jaučia tie, kurie mėgsta pasivanoti pirtyje. Į visus mėgėjų klausimus pirtininkai atsako vienu — vantų neturime. Pasirodo, pirtininkams vantas tiekia miškų ūkiai. O miškininkai sako, kad jie vantų galėtų pagaminti daugiau, bet jie vykdo tik duotą planą. Kad vantų trūksta, tegu planuotojai savo planus suderina geriau. Štai ir visa problema...

Nori, sakysime, žmogus savo bute suglaudinti perdžiūvusias grindis. Jam reikėtų vienintelės lentos, bet jos jokioje ūkinių daiktų parduotuvėje negausi. Štai ir tenka dairytis į artimiausią statybą... Nuneši drabužį į cheminę valyklą. Čia tau pačiam paliepia išpiaustyti visas sagas, nuardyti kailinę apykaklę. Kai nueini pasiimti išvalyto drabužio, prisiūti sagą niekas nesiteikia...

KATILAS AR JUNGINYS?

Kanados karališkoji komisija, paskirta tirti problemas, susijusias su šio krašto dviem kalbom ir dviem kultūrom, savo pranešimo ketvirtojoje knygoje nagrinėja kitų tautybių kultūrinį įnašą.

Komisijos rekomendacijose nurodoma, kad kalba yra neatskiriama kultūros dalis. Todėl geriausias būdas išlaikyti atskirų tautybių kultūrą yra mokyti jų kalbų viešosiose mokyklose. Tačiau dėl to neturi nukentėti nė viena oficialiųjų Kanados kalbų, atseit, trečioji kalba mokyklose neturėtų būti mokoma anglų arba prancūzų kalbos sąskaita. Mokant kalbas, didžiausias dėmesys turėtų būti skiriamas pradžios mokyklose.

Geriausia, kad vaikai mokytųsi kalbos tarp 5 ir 14 metų amžiaus. Tačiau vis dar yra daug pakankamai gausių bendruomenių su bendra gimtąja kalba, kuri betgi nėra mokoma gimnazijose. Pradžios mokyklos ir progimnazijos (junior high school) Kanadoje retai moko kitų kalbų, kaip anglų ir prancūzų.

Dvi provincijos leidžia svetimas kalbas mokinti, pradedant 7 skyriumi. Vokiečių kalba dėstoma Manitoboje, ir ukrainiečių Saskačevane. Be to, Montrealyje dėstoma ispanų kalba, Toronte – rusų.

Komisija rekomendavo, kad svetimos kalbos būtų dėstomos ten, kur tam yra pakankamas pareikalavimas. Kadangi švietimas yra provincijų atsakomybė, tai provincijų švietimo įstaigos turėtų tartis su atskiromis kultūrinėmis grupėmis ir nustatyti, kas iš tikrųjų yra "pakankamas pareikalavimas".

Komisija nemano, kad praktiškai būtų įmanoma viešosiose mokyklose dėstyti ne anglų arba prancūzų kalba. Tačiau kai kurie vaikai ateina į mokyklas, nemokėdami pakankamai anglų ar prancūzų kalbos. Komisija siūlo, kad tokiems vaikams būtų specialios anglu arba prancūzų kalbos pamokos ir kad provincijų įstaigos tokiom pamokom parūpintų lėšų, o federalinė valdžia provincijas finansiškai paremtų. Vienos oficialiųjų kalbų mokėjimas yra svarbus, kad vaikai būtų išauklėti kanadiečiais, todėl komisija ir siūlo federalinei valdžiai finansuoti specialias pamokas ir mokytojus.

Be anglų ir prancūzų kalbos, šiandieną Kanados gimnazijose mokomos dar penkios kitos kalbos. Tik vokiečių ir ukrainiečių kalbų pamokos prerijų provincijose sutraukia didesnį mokinių skaičių. Komisija tad siūlo, kad mokyklose būtų didesnis kalbų pasirinkimas ir kad taip pat būtų dėstomi dalykai, susiję su tų kalbų kultūromis, jeigu tik atsirastų pakankama paklausa tokioms pamokoms. O "pakankama paklausa" ir šiuo atveju turi būti nustatyta provincijos įstaigų kartu su tautinėmis bendruomenėmis, kurios komisijos yra vadinamos kultūrinėmis grupėmis.

Kanados istorijos pamokose beveik visai neatsižvelgiama į kitų tautinių mažumų istoriją Kanadoj. Todėl karališkoji komisija skatina, kad visose Kanados istorijos ir geografijos pamokose būtų aiškiai nurodoma, kokį esminį vaidmenį vaidino ir tebevaidina skirtingos tautinės kilmės žmonės.

(Canadian Scene)

PRIEŠ 50 METŲ

P. LELIS

Derybų metu Maskvoje jie susitikę atskirai ir aptarę ginčijamas sritis. Rozenbaumas įrodęs, kad tose ginčijamose srityse veikia Lietuvos žydų (litvakų) papročiai ir įstatymai, tai tos sritys priskirtinos prie Lietuvos, ir Joffe su tuo argumentu sutikęs.

Lietuvos vyriausybė oficialiai pripažino, kad Rozenbaumas daug išsiderėjęs iš rusų, nustatant sienas. Dėl to, Rozenbaumą paskyrė pirmu Lietuvos atstovu Palestinai.

Sovietų Rusija paskyrė Lietuvai pirmuoju atstovu (polpred) seną Odesos žydą A. Akselrodą. Jis palaikė gerus santykius su Lietuvos vyriausybe, o ypač su krašto apsaugos ministru K. Žuku, bet Aleksą, Merkį, Purickį ir Semašką vadino "prochvostais". Nežiūrint gerų santykių su Lietuva, sovietai vis dėlto nepadėjo lietuviams apginti jų pripažintų Lietuvos sienų. Priešingai, 1921 m. kovo 18 d. Rygoje sudaryta taikos sutartimi su lenkais, sovietai pripažino Lenkijos sienas dar toliau į rytus, negu buvusi Lietuvos-Lenkijos siena iki 1793 m. padalinimo. Lietuva buvo palikta viena; Lenkijos ir Tautų Sąjungos malonei.

Tautų Sąjungai nustačius demarkacinę liniją, su Lenkija jokių santykių neužmegzta ir toji netikra padėtis tęsėsi iki antrojo pasaulinio karo.

Prancūzijos remiama Lenkija užgrobė ne tik Lietuvos žemes, bet pasiėmė didelius plotus iš Ukrainos, Gudijos ir Vokietijos. Pagal Versalio sutartį, lenkai gavo Poznanės kraštą su priėjimu prie Baltijos jūros, o pietinėj Rytprūsių dalyje ir Aukštoje Silezijoje buvo daromi plebiscitai.

Rytprūsiuose lenkai pralaimėjo, o Aukšt. Silezijoj jie, matydami, kad irgi pralaimės, padarė sukilimą, vadovaujant Korfanty – panašiai kaip Želigovskis Vilniaus krašte – ir turtingiausią kasyklomis A. Silezijos dalį pagrobė.

1921 m. paskelbus konstituciją, Lenkija skaitėsi parlamentarinė respublika. Pirmuoju prezidentu išrinktas iš Lietuvos kilęs (nuo Telšių) G. Narutavičius, kurio jaunesnis brolis St. Narutavičius buvo Lietuvos Tarybos narių ir Vasario 16 akto signataras. G. Narutavičius anksčiau buvo viešųjų darbų ministru ir, atvykęs į Vilnių tarnybos reikalais, įsakė paleisti areštuotus lietuvius. Gal būt, dėl to jis po dviejų dienų nuo išrinkimo prezidentu buvo lenko šovinisto

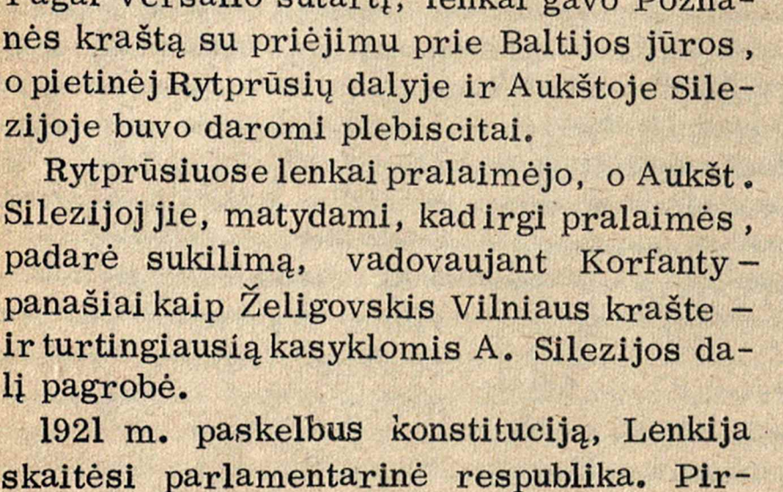

Vok Prancūzai prie Reino

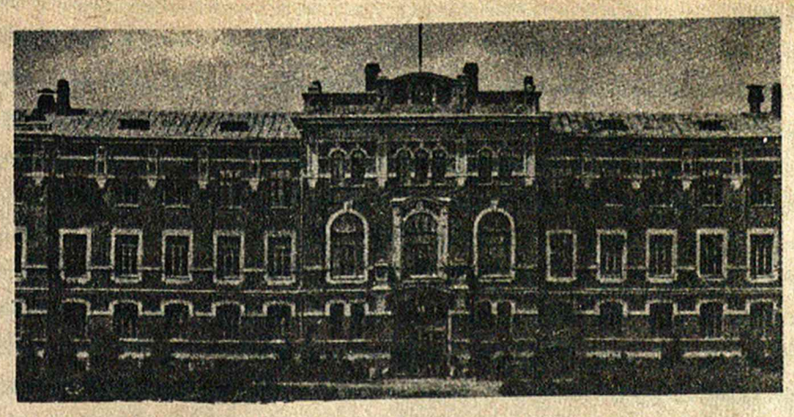

Dotnuvos žemės ūkio technikumas, vėliau akademija

Neviadomskio užmuštas.

Trečiasis Lietuvos kaimynas Vokietija gyveno sunkius laikus. Milijonai demobilizuotų karių ir atskirtų kraštų gyventojų antplūdis sudarė bedarbių mases, kurioms trūko maisto.

Sąjungininkai spaudė su reparacijomis, o nesant iš ko mokėti, vokiečiai atsisakė. Užsienių reikalų ministras žydas Rathenau sutikęs mokėti dalį reparacijų, buvo nacionalistų užmuštas.

Clemenceau kartojo visą laiką "le boche paiera" (vokietis sumokės) ir kad išspausti miliardus dolerių reparacijų, sąjungininkai okupavo pramoningąjį Ruhro kraštą. Vokiečių markė nukrito tiek, kad pasidarė bevertė. Politikos scenoje pasirodė Hitleris su nacionalsocialistų partija ir "Stahlhelm" nacionalistais, kurie kėlė daug triukšmo prieš Weimaro respubliką. Bet Reichstage dominuojanti socialdemokratų partija pamažu išvedė kraštą iš suirutės, o vėliau (1923-29 m.) iškilęs žymiausias to laiko vokiečių politikas Gustav Stresemann patenkinamai išsprendė reparacijų klausimą (Young planas) ir įvedė Vokietiją į Europos tautų peimą, kaip lygiateisį narį.

ARMĖNŲ IR GRAIKŲ SKERDYNĖS

Kitur Europoje karo žaizdrai buvo jau užgesę, išskyrus Turkiją, kurią 1915 m. įtraukė į karą prieš sąjungininkus jaunaturkių vadas ir vokiečių šalininkas Enver Paša. Jis tada buvo faktiškas Turkijos valdytojas. Pralaimėjus turkams karą, sąjungininkai padiktavo jiems 1920 m. Sevres sutartį, pagal kurią turėjo atiduoti Graikijai savo teritorijos dalį – Trakiją su Galipoli ir Anatolijoj Smirnos sritį prie Egėjaus jūros. (Smirna dabar vad. Izmir).

Sąjungininkai norėjo padaryti didelę Graikiją. Enver Pašai pabėgus Vokietijon, Turkijoj iškilo naujas vadas, Galipolyje nugalėjęs anglus, gen. Mustafa Kemal Paša. Jis perkėlė sostinę į Ankarą, suorganizavo naują armiją ir atsisakė Sevres sutartį pasirašyti.

Sudaręs draugiškumo sutartį su rusais, žiauriai numalšinęs armėnų sukilimą, kur buvo iššudyta tūkstančiai civilių gyventojų, jis atsikreipė prieš graikus. Sąjungininkų paskatinti graikai iškėlė savo kariuomenę Anatolijoj ir, užėmę Smirną, artinosi prie Ankaros. Tas žygis uždegė kerštu visus turkus ir prasidėjo išvadavimo karas. Kemal Paša, sumušęs graikų kariuomenę trijuose mūšiuose, užėmė Smirną, kur tūkstančius graikų išskerdė, o likusius išvijo. (Anatolijoj gyveno apie milijoną graikų).

Baigus karą 1922 m. Kemal Paša pasivadino Ataturk (turkų tėvas) ir tapo prezidentu iki gyvos galvos. Jis savo radikaliomis reformomis pertvarkė Turkiją į modernišką valstybę. Jis numatė ir antrąjį pasaulinį karą, kurio išvakarėse 1938 m. mirė.

Jo konkurentas Enver Paša žuvo 1921 m., vadovaujant basmačų sukilimui prieš bolševikus Turkestane. 1919 m. spalio mėn. Lietuvoj prie Obelių nusileido didelis vokiečių lėktuvas, kuriame trijų keleivių tarpe buvo Enver Paša. Lietuvos policija juos apklausinėjo ir leido išvykti traukiniu į Maskvą.

ATSISVEIKINAM SU GIMNAZIJA

1921 m. Panevėžio gimnazija išleido antrąją abiturientų laidą, apie 20: J. Dagelis, Chmieliauskas, Janeliūnas, J. Klivečka, Krikščiūnas, J. Lelis, J. Melis, I. Požėla, A. Pabedinskas, B. Paliukas, D. Pinigis, L. Račiūnas, Sapoka, J. Steikūnas, J. Šipelis, St. Šimoliūnas, Urbelis, A. Urbšas, A. Valavičius, Vėbra, J. Žilys, Skorubskaitė ir Tyrulytė. (Keletas iš jų anksčiau buvo pasitraukę į karo mokyklą, gimnazijos nebaigę).

Dauguma iš jų jau mirę, tik St. Šimoliūnas tebegyvena Detroite (jį kasmet susitinku). Iš tos klasės A. Pabedinskas gal daugiausia pasižymėjo kaip karininkas, prekybininkas, pramonininkas, ginklų tiekėjas ir ... milijonierius. Jis su J. Dageliu ir J. Leliu sudarė neatskiriamą ateitininkų trejukę. Jie kartu pabėgo į savanorius iš bolševikų užimto Panevėžio. Dagelis, kaip geriausias kalbėtojas, buvo ateitininkų vadu. Jis mirė Sibire. J. Lelis, miręs Panevėžyje 1928 m., ir A. Pabedinskas, miręs Toronte 1959 m. buvo Vyties kryžiaus kavalieriai.

1921 m. vasarą atostogaujant mano tėviškėj, Dagelis ir mano pusbrolis buvo susirūpinę, kur jiems toliau mokytis. Motina sako: "Geriausia eikite į kunigus, tai nors tėvams bus garbė".

Dagelis sako: "Ne, kunigų yra užtenkamai, Lietuvai reikia įvairių specialistų, štai, neseniai Dotnuvoje atsidarė agronomų ir miškininkų mokykla, važiuokime į Dotnuvą".

Mano pusbrolis labai mėgo miškus, tai norėjo būti miškininku, nes miškuose visad geras oras. (Po sužeidimo ir nuvargimo, kovojant su bolševikais, jis jautė džiovos pradžią – vėliau nuo jos mirė). Tėvas man sako: "Ką tu vienas veiksi, dar du metus sėdėsi gimnazijoj, o paskui eisi kur nors į raštinę. Tai geriau važiuok ir tu su jais į Dotnuvą, ten baigsi gimnaziją ir dar gausi specialybę".

Nors nenorėjau būti nei agronomu, nei miškininku, nes turėjau patraukimą prie technikos, bet, nesant pasirinkimo, turėjau važiuoti į Dotnuvą. Rudenį visi trys išvy-

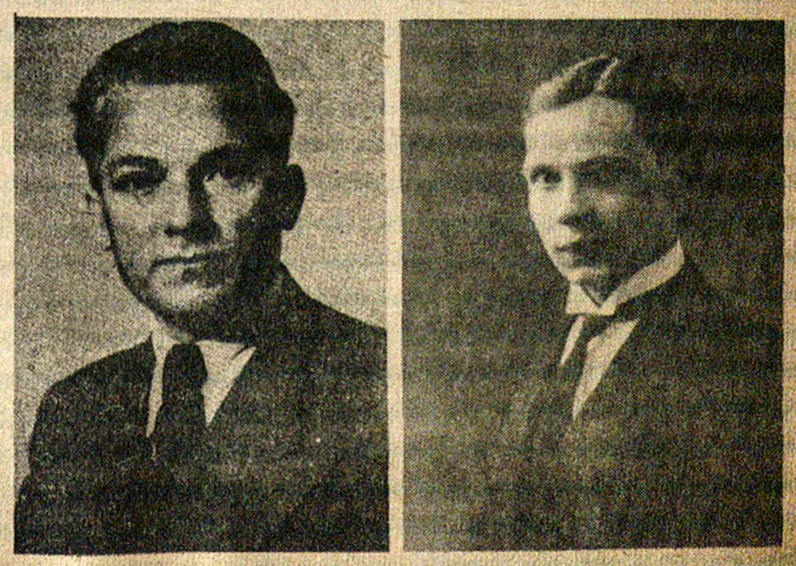

Vyties kr. kavalieriai: A. Pabedinskas ir J. Lelis

kom. Jie, kaip baigę gimnaziją, buvo priimti į trečią kursą, ir liko jiems du metai mokytis specialūs miškininkystės dalykai, o mane priėmė į antrąjį kursą: vienerius metus mokytis bendrų dalykų ir du metus specialybės.

Toji mokykla vadinosi "Aukštesnioji žemės ir miškų mokykla", vėliau ji pavadinta "Žemės ūkio technikumas". Tuo laiku baigusiems gimnaziją abiturientams beveik nebuvo kur toliau mokytis, nes universiteto dar nebuvo. Aukštieji kursai buvo organizacijos stadijoj. Veikė tik karo mokykla, kunigų seminarija ir berods jau buvo įsteigta Aukštesnioji technikos mokykla Kaune. Daug abiturientų, neturėdami kur dėtis, stojo į Karo mokyklą, o vėliau studijavo Lietuvos universitete.

ŽEMĖS ŪKIO TECHNIKUME

Prieš pirmąjį pasaulinį karą rusų valdžia buvo įsteigusi Dotnuvos dvare agronomų mokyklą ir pastačiusi didelius rūmus mokyklai, bendrabučiams ir mokytojams gyventi. Tai ministro pirmininko Stolypino nuopelnas – jis netoliese turėjo didelį Kalnaberžės dvarą. (Stolypinas įvedė daug naudingų reformų žemės valdymo srityje, bet buvo užmuštas 1911 m.). Dotnuvos dvaras turėjo apie 250 ha, didelį parką prie rūmų ir daug pagelbinių pastatų – selekcijos, meteorologijos stotį, šiltnamius ir t. t.

Rugsėjo mėn. atvykę į Dotnuvą nustebome to dvaro ir jo pastatų didingumu. Mokyklos rūmas keturių aukštų, apie 100 m. ilgio frontu, apsupti gražaus parko, atrodė kaip kokio kunigaikščio rezidencija.

Sutvarkę formalumus, gavome bendrabutyje kambarius gyventi ir mokytis. Sąlygos buvo puikiausios. Už mokslą nereikėjo mokėti, o ir maistas buvo beveik veltui. Ši mokykla, skirta žemės ūkio specialistams paruošti, tai ji nepriklausė švietimo ministerijai, bet žemės ūkio ministerijai.

Mokyklos direktoriumi buvo (iki 1922 m.) mokslingas agronomas A. Vienožinskis. Jo broliai - Apolinaras irgi agronomas, buvo žemės ūkio d-to direktorius, o Justinas – dailininkas. Bendriems dalykams mokytojai: V. Ruokis – chemija (jo chemijos vadovėlius naudojome gimnazijoj), Ig. Končius – fizika, Jankauskas – botanika, V. Gaigalaitis – geologija, minerologija, kristalografija, Ragauskas – matematika, Murka, vėliau Lazauskas – lietuvių kalbą ir Kunkė – vokiečių kalbą. (Lazauskas 1970 m. gegužės mėn. mirė Lietuvoje. Jo sūnus inž. yra "Technikos žodžio" redaktorius Chicagoje).

Agronomų skyriuje dėstė: K. Aleksa – gyvulių anatomiją, fiziologiją, veterinariją ir zootechniką, St. Mastauskas – entomologiją (jį vadino "vabzdžių karaliumi"), Ruokis – dirvožemio mokslą, Stanišauskas –

Aukštesnioji Kultūrtecnikų Mokykla Kėdainiuose.

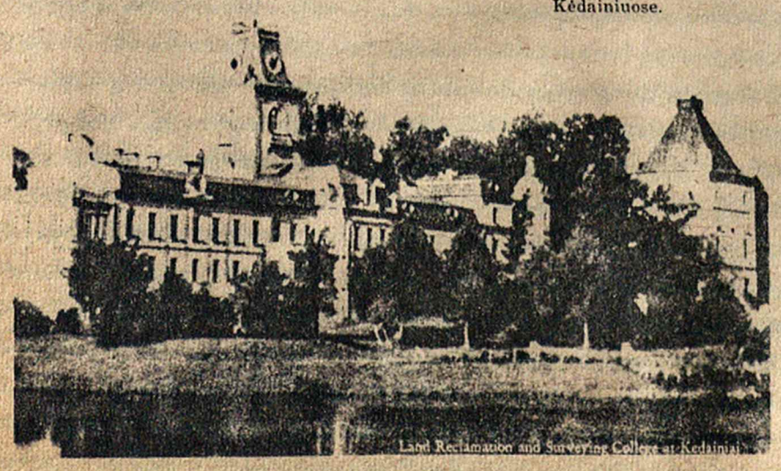

Land Reclamation and Surveying College at Kedainiai

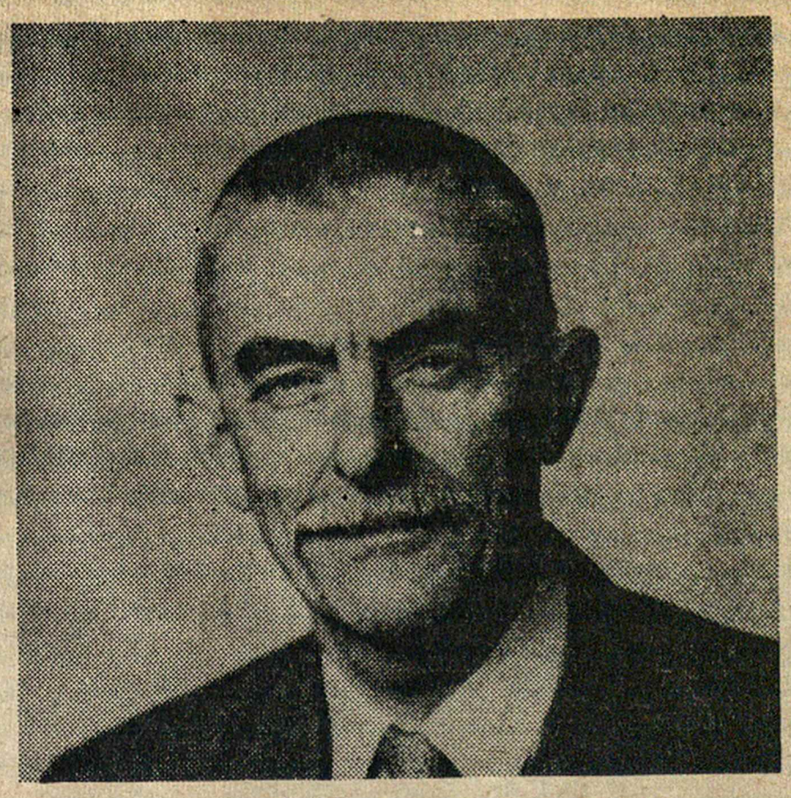

Prof. St. Kolupaila

geodeziją.

Miškų skyriuje: P. Matulionis – taksaciją, (jis buvo ir ž. ū. viceministru), A. Rukuiža – miškininkystę, Z. Vidugiris – dendrologiją, fitopatologiją. Kitų dėstytojų neatsimenu.

1922 m. įsteigtam kultūrtechnikų skyriuje dėstė: S. Kolupaila – hydrologiją, hydrometriją, hydrauliką ir aukštąją geodeziją, inž. L. Gimbutas – statiką, medžiagų atsparumą, statybos konstrukcijas, Stankevičius – aukštąją matematiką, V. Gaigalaitis – politinę ekonomiją. (Gaigalaitis klaipėdietis – žinomo Prūsų lietuvių veikėjo Viliaus Gaigalaičio sūnus – 1945 m. rusų sušaudytas).

Čia išvardinti tik svarbieji lektoriai. Buvo dar daug pagelbinio personalo, laborantų ir mokslo dalykų, kuriuos sunku čia išvardinti. Visi išvardinti lektoriai buvo su aukštuoju mokslu ir geri savo dalykų žinovai.

Rusijoj baigę aukštąjį mokslą agronomai vadinosi "mokslingi", vieton diplomuoti. Keletas lietuvių buvo baigę garsias Rusijos Petrovsko-Rezumovsko žemės ūkio akademiją, jų tarpe ir A. Vienožinskis, bet jis dideliu mokslingumu nepasižymėjo, iš mokomojo personalo pasitraukė ir visą laiką dirbo kaip apygardos agronomas.

Miškų institutas Petrapilyje turėjo gerą vardą – jį baigė nemažai lietuvių, jų tarpe P. Matulionis, A. Rukuiža ir Z. Vidugiris.

Matavimo inžinierius paruošė Maskvos Matavimo institutas (Meževoi institut). Jį baigė daug lietuvių, kurie nepriklausomoje Lietuvoje dirbo įvairiose srityse: S. Kolupaila, S. Dirmantas, J. Stanišauskas, Z. Bačelis, P. Butrimas, M. Chmieliauskas, L. Gimbutas, A. Krikščiūnas, M. Niemcinavičius, V. Račkauskas, M. Ratautas, J. Kačegura, P. Kačinskas, Z. Pacevičius, V. Taujenis.

Iš technikumo lektorių galime išskirti tris mokslininkus, būtent, V. Ruokį, K. Alekną ir S. Kolupailą. Pirmieji du tebegyvena Lietuvoje ir yra Mokslų akademijos nariai, o S. Kolupaila mirė Amerikoj 1964 m. J. Stanišauskas (vėliau susisiekimo ministras), 1941 m. išvežtas į Sibirą, žuvo. A. Rukuiža ir Ig. Končius tebegyvena Amerikoje.

Mokiniai amžiaus ir bendro išsilavinimo atžvilgiu labai įvairavo – amžius nuo 15 iki 40 metų. Kiti turėjo specialybes – dantisto, policijos valdininko, mokytojo, bet sumanė jas pakeisti į sveikesnį darbą, tapdami miškininkais (Kvedaras, Prušinskis, Žadeikis – atst. Vašingtone brolis). Daug mokinių buvo grįžę iš Rusijos ir jie tarpusavy kalbėjo rusiškai. Žemaičiai irgi laikėsi krūvoj, kalbėdami tik žemaitiškai, ir mes jų nesupratome. Pradžioje ir mokytojai ne visi lietuviškai teisingai kalbėjo, kaip S. Kolupaila, Stankevičius, A. Rukuiža. Pastarasis mėgdavo sakyti: "O to ko jūs čia rėkavot kaip bobai".

Tuose pat rūmuose nuo 1920 metų veikė matininkų kursai, Ž. Ū. ministerijos įsteigti, kad skubiai paruošti matininkus žemės reformą vykdyti. Kursams vadovavo inž. J. Stanišauskas, kuris pagelbai atsikvietė iš Maskvos prof. S. Kolupailą. Kursantų buvo apie 80, daugiausia grįžę iš Rusijos lietuviai, rusai ir lenkai. Kursuose dominavo rusų kalba, nors Stanišauskas labai stengėsi sulietuvinti. Tie kursantai gyveno atskiram sparne ir su technikumo mokiniais nesimaišė, bet, kai suguldavom, naktimis girdėdavom iš ten traukiant "Volga, Volga mat rodnaja", tai eidavom protestuoti.

Vėliau tie kalbų ir papročių skirtumai išnyko. Mokytojai, ypač Kolupaila, greit išmoko teisingai lietuviškai kalbėti ir technikumas pasidarė lietuviškas židinys. Kai kurie mokytojai daug veikė su mokiniais įvairiose lavinimo srityse.

Ruokis Viktoras įsteigė chorą, kurį pats dirigavo. Nuvažiuodavom su tuo choru gastroliuoti ir kitur. Būdamas pats geru sportininku, mokino ir mokinius sportuoti. Ilgam bėgime niekas jo nenukonkuruodavo. Kasdien jis bėgdavo 8 km. į Dotnuvos miestelį ir atgal. Niekad neatsisėdavo, savo veikalus rašydavo chemijos laboratorijoj stovėdamas. Nepripažino palto, kepurės ir pirštinių, bet nešiojo ilgus plaukus ir barzdą.

Aleksa, Konradas, (Ž. Ū. ministro J. Aleksos brolis) suruošdavo įdomias mokslines paskaitas: reliatyvumo teorija, Darvino teorija, žmogaus atjaunimas (Mečnikovo teorija) ir t. t. Jis kalbėdavo ištisas valandas be jokių užrašų ir mokėjo labai sujdominti klausytojus, kurių visad buvo pilna salė.

Končius, Ignas, įsteigė gimtajam kraštui pažinti būrelį, kuris rinko senienas, dainas, pasakas. Jis veikė lygiai taip, kaip Panevėžio gimnazijoj J. Elisonas.

Apie prof. Kolupailą, Steponą, tenka parašyti plačiau, nes tai buvo universalus žmogus. Jis laisvalaikiu mokino daug praktiškų dalykų: fotografuoti, įrišti knygas, vaidinti, daryti iškylas. Jo žmona, muzikė, davė veltui pianino pamokas. Jiems abiems vadovaujant, buvo paruošta operetė: "Consilium facultatis", su kuria gastroliuota ir kitur. Jis organizavo ir vadovavo daugeliui ekskursijų. Kultūrtechnikai ir miškininkai važiavom su juo į atgautą Klaipėdos kraštą – Nemunu pro Smalininkus, plentu pro Šilutę į Klaipėdą.

(bus daugiau)

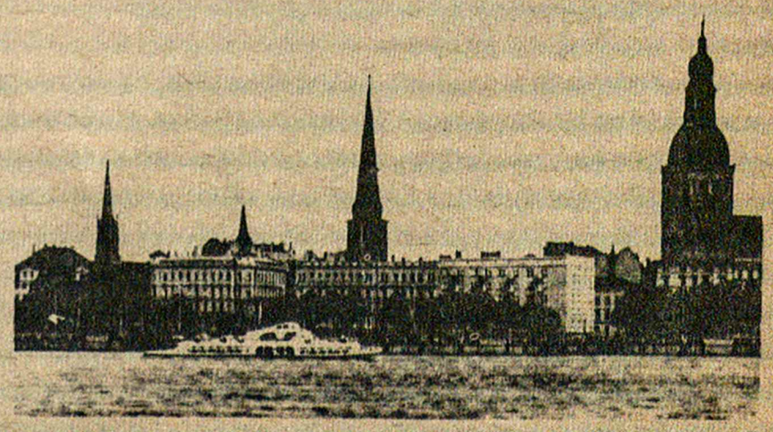

Ryga

STEFANIJA RŪKIENĖ

VERGIJOS KRYŽKELIUOSE

Apie karą mes labai mažai ką žinome, nes kaime niekas neturi radijo, o rajoninis laikraštėlis toks mažas, kad iš jo nieko negalima išskaityti. Vis rašoma, kad Raudonoji armija pergalingai naikina priešą, o tas priešas kasdien stumiasi pirmyn ir jau netoli Maskvos vartų. Susitikę tremtiniai pasišnekame. Visų tos pačios mintys, kad tik Dievulis duotų greičiau tiems vokiečiams apsupti "pasaulio darbininkijos" sostinę. Tada tai jau tikrai baigtųsi karas ir mus paleistų namo. Taip sunku laukti, nes gyvenimas nuolat blogėja ir komunistinė letena mus jau baigia lenkti prie žemės.

Kas bus su mūsų Lietuva, mes čia nesuvokiame, nes nieko nežinome ir jos ateities negalime dabar numatyti. Kai kas išsitaria, kad vokiečiai mūsų tautai duos autonomiją. Kaip jau ten bebūtų, bet viena tikrai žinome, kad taip blogai kaip čia niekur nebus. Visi dūstame priespaudoje ir laukiame laisvės, laukiame ir jau pradedame mirti. Gink Dieve, niekas negalvoja likti Sibire.

Visų tremtinių gyvenimas sugriautas. Kasdien mus vis kaltina ir gąsdina. Žmonės neišmoka mokesčių — kalti. Mano koja ilgai dėl vitaminų ir maisto stokos negyja — kalta, nes jau ilgai nedirbu ir sovietinei šaliai nešu nuostolius. O kad nėra vaistų, maisto ir aprangos, tai valstybė ir partija — nekalta.

Malinovkoje lietuviai tremtiniai mažėja. Patys pirmieji ištrūko iš kolchozo ir išvažiavo į rajono centrą Svilai ir Rudžiūnai. Rudžiūnas A. ir Svilų Vytautas buvo labai nagingi. Kai iš Bakčaro į armiją mobilizavo paskutinius specialistus, tai iš kolchozų jų vieton pareikalavo naujų darbininkų. Rajono centrui buvo reikalingi elektrikai. Minėti tremtiniai ir pasisakė, kad abu yra specialistai — elektrikai. Tikrais specialistais jie nebuvo, bet apie elektrą nusimanė ir išvažiavo. Jie ir savo šeimas ištraukė iš kolchozo. Taip mūsų kaimas ir neteko šešių darbininkų. Vietiniai kaimiečiai pavydėjo ir tvirtino, kad ten bus daug geriau gyventi ir pragyventi. Visuose komunistiniuose kraštuose blogiausias gyvenimas kolchozuose, bet nuo šios ūkinės blogybės vistiek neatsisakoma, nes darbo gyvulius — kolchozininkus reikia laikyti nuolatinėje kompartijos kontrolėje.

Dažnai kartu dirbdavome su Albinu Buterlevičium. Tai buvo brunetas, aukštas, liesas, smulkaus trikampio veido ir jau peržengęs trisdešimt metų lietuvis. Kalbėdamas kiek užsikirsdavo ir truputį mikčiojo. Tėvynėje jis buvo Lietūkio buhalteriu ir gyveno Kaune. Darbe buvo nuoširdus ir draugiškas. Į jį pasižiūrėjus ir nematant jo menkučių pietų, jau galėjai spręsti, kad tas žmogus visada yra alkanas ir labai nori valgyti. Jo žmona buvo iš Plungės vienos gydytojos duktė. Ji buvo truputėlį perdėtai maloni ir jos elgesyje buvo kiek slėktiškumo, bet save laikė lietuve ir tarp lietuvių jautėsi savame kieme esanti. Ta tremtinė buvo studijavusi mediciną, ar gal iš motinos tas žinias gavusi, bet mediciniškuose reikaluose nusimanė ir kai ką tremtiniam patardavo. Jie tik ką prieš išvežant buvo sukūrę šeimą.

Plaukiant upėmis Buterlevičiai atkreipė mūsų dėmesį, nes buvo visiems draugiški ir gražiai tarp savęs sugyveno. Matėsi meilė, prisirišimas ir rūpinimasis vienas kitu.

Neseniai juos aplankė nedidelis, juodas Sibiro gandrelis. Jų čia yra labai mažai ir retai tenka pamatyti, nes gyvena pelkėtų miškų gilumose. Ir štai tas gandrelis atnešė jiems gražų berniuką, kuris šeimai suteikė džiaugsmą, bet kartu ir naują rūpestį, kaip tokią gležnutę gyvybę išauginti ir nenumarinti badu.

Albinas dar labiau sumenko besirūpindamas žmona ir sūneliu. Tas jaunas ir darbštus vyras dirbo dieną ir naktį, kad užsidirbtų šeimai juodos duonos kąsnelį. Jei taip žmogus dirbtų laisvame krašte, tuojau išdygtų namukas ir kieme atsirastų automobilis, jau nešnekant apie maisto gausumą ir įvairumą — kimšk viską, ko tik perdėtai išlepintas gomurys reikalauja. Tai būtų ten, kur "kapitalistai darbininkus marina badu". O šio šūkio raudonųjų autorių krašte tremtinys negali uždirbti savo šeimai juodos duonutės, bulvių ir pieno. Sunkiai ir ilgas valandas dirba Albinas, dirba ir jo žmona, maino paskutinį skudurėlį į pieną, kad tik jų Kazelis nebūtų alkanas ir išaugtų.

Labai sunkiai dirba ir Meinorius. Tai stiprus, gražiai nuaugęs ir užsigrūdinęs Lietuvos laukų artojas. Ilgai jis tarnavo pas našlę Šimkuvienę, kuri turėjo didelį ūkį ir du vaikus, abu per dešimt metų. Meinorius priprato prie namų ir šeimos ir vedė Šimkuvienę, nors našlė buvo už jį ir žymiai vyresnė. Labai rūpinosi Meinorius savo šeima. Išvežant jis, kaip buvęs bernas ir Šimkuvienės tarnas, nebuvo įtrauktas į tremiamųjų sąrašus ir galėjo pasilikti Lietuvoje, bet jis savo šeimos sunkioje valandoje neapleido ir kartu išvažiavo Sibiran, pasirinko kietą tremtį. Tai labai kilnus mūsų tautos sūnaus mostas. Ir čia jis labai myli vaikus, žmoną ir jais rūpinasi.

Kolchozo vadovybė nepalieka ir vaikų ramybėje. Nuolat juos varinėja dirbti ir tremtinių vaikams užkrauna darbus vis sunkesnius, negu jie gali pakelti. Persitempia kaip styga liaunutė jauna mergytė, suserga ir miršta Meinoriaus podukra Šimkutė. Labai jis gailėjosi ir graudžiai verkė dukrelės.

— Ir kaip aš jos neišsaugojau!

Ir per kietasprandžio vyro veidą rieda graudžios ašaros. Tai dar vienas jaunutės tremtinės kapas Malinovkos baloje.

Mirties atvejais buvome patenkinti, kad dar turime nuogą savo gyvybę. Tremtiniai vejami toliausiai nuo kaimo ir dirba sunkiausius darbus. Arčiau kaimo ir lengvesnius darbus nudirba rusai. Kolchozo vadovybė saviems visada geriau pataiko.

VĖL BE MAISTO TAIGOJE

Mūsų kolchoze darbo kaip pas gerą ūkininką. Už tat Lietuvos ūkyje su dalgiu pasišvaisčius po rasotas pievas ar po rugių lauką, pietums gauni per riebalus nepragaruojančių kopūstų ir pilną dubenį skanios mėsos su lašiniukais, o komunistiniam dvare turi pasitenkinti ir dar džiaugtis bulve su marškiniukais ar pasivogta žirnių ankštele. Ten metams pasibaigus gaudavai algą ir dar gerą paviržį, o čia dar lieki kolchozui skolingas. O vis dėlto gerų būta "kruvinųjų" Smetonos laikų ...

Darbų begalės. Nespėji lankstytis dešinėn ir kairėn. Visur laukia skubūs darbai, o valgyti neprašyk, nes negausi nei pražilintų barščių, nei duonos gabaliuko. Krautuvėse pasišvaistyta su raudona šluota.

Mane paskyrė vėl naujam darbui — piaustyti kaladėles, vad. čiurkas, kuriomis kūrenami upių garlaiviukai. Darbovietė nuo mūsų kaimo net už trisdešimt kilometrų, visai prie Olandino kaimo. Kaladėlių gamybai važiuoja vien tik moterys: aš, St. Bielskienė, B. Vizgirdienė ir penkios ruselės. Vizgirdienė buvo užverbuota sekti tremtinius, tad jos draugystė buvo nemiela, nors ji lietuviams nepakenkė.

Įsimetu maišiukan šaukštą, puoduką, dubenėlį ir dar truputį maisto. Viską susidedu maišan ir visos susirenkame raštinėn.

Čia gavome darbo instrukcijas, nurodė kokio ilgio turime piauti kaladėles, kokio storumo skaldyti pagaliukus ir nustatė išdirbio normas. Mane paskyrė tas normas užrašinėti ir vesti atlikto darbo užrašus. Mums pavėžinti davė pastotį. Sumetėme kuprines į ratus ir pasileidome į kelionę. Ruselės nenusimena. Eidamos plėšia visa gerkle čestuškas, kad net taiga skamba. Džiaugiasi gyvenimu, kokį jos šiandien turi. Reikia džiaugtis, nes pavasaris, saulutė maloniai šviečia ir šildo, vėjelis švelniai glosto nuo žiemos šalčių pašiurpusius veidus. Miške ramu. O ramybės ir švelnumo Sibire labai pasigendama. Jei galima, tai reikia džiaugtis ir gyventi tik šiuo momentu, kada tavęs neseka piktos ir žaižaruojančios partiečių akys.

Eidamos ir mes, tremtinės, šnekamės. Saulutės spinduliai ir mus lygiai šildo ir ramiai nuteikia, o vėjas, kaip išdykęs vaikas, žaidžia ir kedena mūsų plaukus. Malonu būtų viską pamiršus gyventi ir džiaugtis tik šiuo momentu. Bet mes nešamės ant kupros savo gyvenimo maišus, kuriuose sukrauta mūsų jaunystės ir gimtųjų namų prisiminimai, paliktos ir išdraskytos šeimos, tėvynė ir ramus ir nerūpestingas gyvenimas Lietuvoje. To maišo viršuje sudėta dabartis: dvidešimt penkerių metų bausmė, sunkus darbas, badas, nepakeliami mokesčiai, persekiojimas ir dažnam neišvengiama mirtis ... Tų maišų mes negalime atsikratyti, o jie baigia mus lenkti prie žemės.

Kai pavargstame, atsisėdame truputį pavažiuoti. Bet gaila ir arkliuko, nes gyvulėliams dar esame, tik jau ne mūsų nedraugams, sentimentalios. Keliai čia labai prasti, arkliukas sunkiai tempia ratus, nes "rojuje" ir jis alkanas ir užvarytas.

Privažiavome Ust Galką. Tai ta pati vieta, kur mus iš sovietinio saugumo nusipirko kolchozų pirmininkai. Mūsų kelias pasibaigia ir atsiremia į upę, per kurią nėra tilto. Pamojuojame laivininkui. Jis atsiiria ir mus perkelia į kitą upės pusę.

Dabar prasidėjo kelionė pėsčiomis meškų suletentais takeliais. Rusės yra jau čia buvusios ir gerai žino, kur reikia eiti. Einame išsirikiavusios eilute, kaip antelės upėn. Šokinėdamos nuo vieno kupsto ant kito, prieiname antrą upelį. Dabar vėl naujas galvosūkis, kaip reikės per jį pereiti, nes nėra laivelio ir nerandame jokios brastos ar liepto. Bristi giloka ir dar šaltas vanduo. Maskaukėlės bėga paupiu, o mes dūliname jų įkandin. Kiek toliau radome skersai per upelį išvirtusį didelį kedrą. Tuo kedru, lyg mums tyčia paruoštu lieptu, ropomis pasiekėme antrą upeliokščio pusę. Tuojau vėl priartėjome prie Galkos ir einame toliau.

Nukrypavusios dar kelius kilometrus, radome tuščią kiržako sodybą. Stovėjo išlikęs namukas ir toliau baigianti griūti daržinėlė.

Gryčia buvo su langais ir durimis. Viduje stypsojo rusiška krosnis. Priemenėje radome kiaurą kibirą, užkamšėme skudurais skyles, parsinešėme vandens ir išsiplovėme grindis. Tuojau pasirinkome vietas ir pasidėjome savo maišus, kad vėliau nekiltų ginčai dėl patogesnės vietos. Ieškome, ką nors pašonėn pasikloti. Niekur neradome nei šiaudo, nei šiengalio, tad pasilaužėme šakų nuo medžių ir pasiklojome patalus.

Bešiukštinėdamos po apleistą sodybą, radome kelius dvigubom kryžavonėm kryžius. Matyti, kad čia yra šios sodybos šeimos kapai. Niekur kitur ir negalėjo jie savo artimųjų laidoti, nes Tomskas ir Novosibirskas labai toli, o Bakčaro dar tada nebuvo.

Susiradome ir savo darbovietę. Upės pakraštyje atradome vietą, kur sustoja garlaiviukai ir pasiima kurą. Čia pat buvo išdirbio normoms matuoti dėžė ir aplinkui primėtyta kaladėlių.

Pirmą dieną nieko nedirbome. Lauke išsivirėme arbatos, truputį užgraužusios atsinešto maisto, išgėrėme karšto vandens, atsigulėme ir ramiai išmiegojome. Rytą niekas nekėlė ir nesibarė.

Apdienojus pradėjome darbą. Susiporavome, nusipiovėme po kedrą ir rąstus piaustėme nustatyto ilgio gabalais. Po pietų skaldėme į kaladėles, normine dėže matavome ir paskirtoje vietoje pylėme. Jautėmės labai gerai, nes niekas mums nesėdėjo ant karčio.

Tik visa bėda, kad neturėjome ko valgyti, ypatingai mes, tremtinės. Bet ir ruselės baigė savo maistą. Reikėjo ką nors daryti. Negi dabar staugsi ir mirsi taigoje. Pradėjome ieškoti žmonių. Paupyje, už keturių kilometrų, buvo Olandino kaimas. Ta vietovė daugiau panaši į vienkiemį, nes trobos plačiai ir netvarkingai išmėtytos visu paupiu. Kitos sodybos jau tuščios ir tik truputį žymu, kad čia žmonių gyventa. Tame Olandine išlikusios tik aštuonios kiržakų sodybos, bet ir jie jau buvo suvaryti į kolchozą.

Padirbėjusios porą dienų visai pristigome maisto. Nuėjusios į Olandiną, pasisiūlėme kiržakams sukasti daržus, nes buvo pavasaris ir bulvėms sodinti žemė dar nebuvo paruošta. Sutarėme. Kastuvais bedžiojant jų daržus, kiržakai mums davė valgyti ir už darbą mokėjo bulvėmis. Taip ir dirbome pusę dienos valdžiai piovėme kaladėles, o kitą pusę — kasėme daržus, kad galėtume prasimaitinti. Dirbome sąžiningai ir beveik padarydavome nustatytas normas.

Praplaukdami garlaiviukai čia sustodavo ir pasiimdavo kurą. Artindamiesi prie kranto jie visada skardžiai sukaukdavo. Tas garsas labai rėždavo ausis ir aidų aidužiais atsiliepdavo taigos masyvuose. Mes visos bėgdavome prie kranto ir išduodavome kaladėles. Viera Lagunina, pildama kaladėles, stengdavosi laivelio įgulą apgauti ir tas jai pasisekdavo. Visada ji įpildavo mažiau, negu reikia, ir anie apgavystės nepastebėdavo. Vėliau ji ramiausia sąžine girdavosi ir juokdavosi, kad jos šelmystės nepastebėjo ir nesugavo.

Garlaiviukų atplaukiant mes jau ir laukdavome. Tai buvo visas mūsų pažmonys. Man patikdavo žiūrėti, kaip jie tyliai šliauždavo upės paviršiumi. Tada norėdavau išplaukti iš čia ir klajoti ilgomis Sibiro upėmis, sunkiai plauti laivelių grindis, bet nebūti čia, paniūrusios taigos pakraštyje.

Taigoje begyvendamos sukasėme visus kiržakų daržus ir spėjome suvalgyti uždirbtas bulves. Ką dabar darysime? Valgyti reikia, nes mūsų pilvukai pyksta ir gargaliuoja. Vienai reikia eiti kaiman ir prašyti maisto pas kolchozo pirmininką. Pasiuntine pasisiūlė Stasė. Gerai. Išleidome ją į Malinovką. Gal pirmininkas supras, kad mes norime valgyti ir kedro kaladėlių negalime pagraužti.

Bus daugiau

sudbury

Nepriklausomosios spaudos baliai visuomet jau buvo vienas įdomiausių įvykių lietuviškajame Montrealyje. Mūsų nuotraukoje vaizdas iš praeitųjų metų spaudos baliaus karalaitės rinkimų. Iš kairės: programa pravedęs Vincas Piečaitis, buv. NL re – daktorius dr. Henrikas Nagys, 1969 m. baliaus karalaitė R. Sušinskaitė, princesės titulą laimėjusi R. Staškevičiūtė, praeitųjų metų karalaitė M. Buzaitė ir antroji princesė – D. Lukauskaitė. Šįmet spaudos balius bus vasario 20 d. Šv. Kazimiero salėje.

NAUJIEJI
METAI

Bendro Naujųjų metų sutikimo lietuviai neruošė, todėl juos sutiko įvairiai, daugiausiai grupėmis ir privačiai, daug dalyvavo Steelworkers unijos rengtame sutikime.

Naujųjų metų dieną daug lietuvių praleido A. K. Šviežikų šeimos ratelyje jaukiame pobūvyje. Ta proga metinį parapiječių vizitą atliko kun. A. Sabas ir vargoninkas A. Kusinskas. A. K. Šviežikams (Šviežikienė *yra LB valdybos narė*) ir jos mamytei sugiedota Ilgiausių metų. Pobūvyje dalyvavusi J. Labuckienė buvo pasveikinta gimtadienio proga.

Naujųjų metų proga buvo prisiminta spauda, ir A. K. Šviežikai užsisakė "Nepriklausomą Lietuvą".

EGLUTĖ

Sausio 3 d., sekmadienį, įvyko lietuvių R. K. parapijos metinis pobūvis — Eglutė. Dalyvavo nemažai tautiečių, tėvų ir visi jaunesnio amžiaus lietuviukai. Apsilankė Kalėdų senis (K. Šviežikas) iš Lietuvos ir išdalino pilną maišą dovanų. Už tai jaunieji pasakė gražių *eilėraščių ir pa*šoko tautinių šokių. Kalėdų senelį iš Lietuvos pakvietė LB valdyba ir Geležinio vilko klubas.

Pobūvyje LB valdybą atstovavo kultūrinių reikalų atstovė A. Šviežikienė. Kun. A. Sabas paruošė *vaišių stalą jaunimui*. Visi buvo nustebinti jaunimo tautiniais šokiais, kuriuos išmokė neseniai į Sudbury atvykusi gimnazijos mokytoja, buvusi Gyvataro narė Silvija Martinkutė. Lietuvių padėka j . Tikimasi, kad šokėjai gražiai pasirodys Vasario 16 minėjime, nes tam *energingai* ruošiasi. J. Kr.

AUKOS
TAUTOS FONDUI

Tautos Fondui aukojo: po 50 dol. Remeikis J., Žiūkas J., 40 dol. Gudriūnas V., 25 dol. Venskus P., 21 dol. Jutelis P., 20 dol. Vaičeliūnas J., po 10 dol. Žilėnas A., Petrėnas P., Tūtinas K., Bataitis J., Kibickas J., po 8 dol. Daunys K., Juška V., Poderis K., Kusinskas A., Paulauskas E., Braškys A., Kulnys J., Indriulaitis A., po 6 dol. Gatautis A., Kriaučeliūnas J., po 5 dol. Sabas A., Poderys K., Pranskūnas M., Griškonis P., Stankus J., Šereiva K., po 4 dol. Gustas P., Kraujalis P., po 3 dol. Kručas J., Venslovaitis J., Krivickas S., Baltutis L., Liaudinskas S., Kriaučeliūnas V., Šviežikas K., Jutelis P., Bružas V., Jasiūnas A., Butauskas V., Stepšys V., Žukauskas K., Skvereckas V., Ramonas K., Labuckas Z., Gabrėnas P., Juozapavičius A., Paulaitis J., Raškevičius A., Petrėnas J., Jurgilas A., Lencas S., Tolvaiša S., Staškus J., Staškevičius A., Liutkus P., Glizickas J., Mazaitis P., Ragauskas I., Rukšys A., Milčius A., Narbutas K., Strakauskas A., po 2 dol. Valiukas J., Jonikas K., Pranskus J., Gurklys P., po 1 dol. Lumbis J., 5 dol. Semežys P. *Viso* surinkta 485 dol.

Sudburio LB valdyba dėkoja visiems aukotojams už tokią gražią paramą mūsų laisvės kovai ir, baigdamas 1970 m. darbą, linki visiems sudburiečiams linksmų Šv. Kalėdų ir laimingų 1971 metų.

ottawa

PADIDINTAS
ĮNAŠAS

L. Fondo įgaliotinio pastangomis, LB apylinkės v-bos įnašas Fonde buvo padidintas iki 1100 dol. Tenka pasidžiaugti ir dėkoti apylinkės ribose gyvenantiems tautiečiams už jų *pareigingumą ir sąmoningumą*.

Per šios apylinkės L. Fondo įgaliotinį savąjį įnašą papildė iki 200 dol. dr. Marija ir dr. Antanas Ramūnai. Dr. M. Ramūnienė šiuo metu yra L. Fondo tarybos narė, atstovaujanti Krašto v-bą.

KALĖDŲ
EGLUTĖ

Kalėdų Eglutė mūsų apylinkės vaikučiams buvo suruošta gruodžio 20 d., sekmadienį, arkivyskupijos salėje. Programą atliko mūsų šeštadieninė mokykla.

Buvo atlikta vieno veiksmo, trijų paveikslų, vaidinimas "Kalėdos pas nykštukus". Vaidino visi mokyklos mokiniai. Rolės buvo pritaikytos kiekvienam mokiniui pagal jo amžių ir sugebėjimus. Vaidinimėlį parašė ir pastatymui vadovavo mokyklos vedėja Alė Paškevičienė. Nuoširdžiai talkino tam darbui ir visi tėvai.

Džiugino žiūrovus dainos, deklamacijos; gėrė-

(keliama į 12 psl.)

Keating FORD Sales Limited
4475 BANNANTYNE AVE.,
VERDUN, QUE.

PINTO
MAVERICK
TORINO
TEL: 769-8831
Namų 366-2548

Sales Manager
Leo Gureckas
FORD
Nauji ir naudoti automobiliai garantuoti nuo 1 iki 5 metų

ottawa

(atkelta iš 11 psl.)

jomės vaidyba, mažyčių balerinų atliekamais solo ir grupiniais šokiais ir jų žavingais rūbeliais. Skoningose programose buvo surašyti visi, prisidėję prie šios šventės paruošimo. Pabaigoje Kalėdų Senelis, padedant nykštukams, padalino mažyčiams dovanėlių; nebuvo pamiršti taip pat ir kai kurie suaugusieji.

Šventė buvo užbaigta suneštinėm vaišėm-kavute. Vaišių metu buvo paskirstytos burtų keliu dovanėlės aukotojams lietuviškai koplyčiai Vatikane.

N. METŲ
SUTIKIMAS

Naujųjų metų sutikimą šiemet suruošė mokyklos tėvų komitetas pas Balsevičius. Gera ir darninga nuotaika buvo sutikti Naujieji metai. Trumpai susirinkusius pasveikino B-nės pirm. A. Paškevičius. Pelnas iš šios pramogos buvo skirtas paremti mūsų šeštadieninę mokyklą.

KALĖDŲ
DOVANĖLĖS

Kalėdų švenčių proga, buvo nepamiršti mūsų apylinkės ribose gyveną pavieniai tautiečiai, gaunąs senatvės pensijas — Ivonaitis ir Vikauskas. Jiems buvo įteikta prieš šventes kuklios dovanėlės, juos aplankant.

Naujųjų metų dieną, Otavos burmistro kasmet ruošiamo "levee" metu Lietuvių B-nės vardu jį sveikino pirmininkas ir sekretorė ir įteikė leidinį "Lithuanians in Canada". Tai padėka užtai, kad Vasario 16 proga kasmet plėvesuoja mūsų tautinė vėliava prie rotušės rūmų.

PARAMA
KOPLYČIAI

Apylinkės dvasios vadovui kun. dr. V. Skilandžiūnui iškėlus reikalą ir apylinkės v-bai pritarus, trumpu laikotarpiu čia buvo sukelta 100 dol. aukų lietuviškos koplyčios Vatikano požemiuose įrengimo išlaidoms padengti. Tai Otavos lietuvių kuklus įnašas tam didingam užsimojimui tęsėti.

VASARIO 16
MINĖJIMAS

Ruošiamasi Vasario 16 minėjimui, kuris čia įvyks vasario 14 d., sekmadienį, arkivyskupijos salėje — Parent ir Guignes g-vių kampe.

Pirmą kart Otavoje bus "Nepriklausomos Lietuvos" redaktorius R. E. Maziliauskas, kuris bus minėjimo kalbėtoju.

Albinas Vilniškis

hamilton

DOSNŪS
LIETUVIAI

Hamiltono Tautos fondo valdyba, dosniųjų tautiečių dėka 1970 metus užbaigė labai sėkmingai.

Įvairiais būdais surinkta per 1700 dol. Vien vietoj kalėdinių sveikinimų suaukota 213 dol. Juk tai pinigai, kurie būtų atsidūrę šiukšlių dėžėse.

Centrui pasiųsta 1600 dol. Proporcingai palyginus su kitomis kolonijomis, tai yra pasididžiavimo verta suma.

Tautos fondo valdyba yra labai dėkinga geriesiems hamiltoniškiams už reikalo supratimą, tikėdama, kad ir šiais metais pavergtos tėvynės laisvinimo darbui nebus pagailėta nuoširdžios aukos.

ŠACHMATININKŲ
KLUBAS

Sausio 9 d. P. Savicko namuose įvyko pasitarimas šachmatų reikalu. Radus pritarimo, buvo įkurtas Liet. šachmatininkų klubas Hamiltone (HLŠK). Klubo reikalais rūpintis išrinkta valdyba iš trijų asmenų: pirm. P. Savickas, sekr. V. Subatninkaitė ir ižd. A. Paukštys. Klubo būstinė tuo tarpu P. Savicko namai: 23 West Str., 103 nr., tel. 389-5581.

Besidomį šachmatų sportu ir norį klubui priklausyti moterys ir vyrai lietuviai prašomi skambinti aukščiau minėtu telef. numeriu. Kviečiamas taip pat ir jaunimas. Joks mokestis neimamas.

Prieš keletą metų Hamiltone egzistavo šachmatininkų sekcija prie sporto klubo Kovo, kuri vėliau tylomis ištirpo. Tuo laiku turėta ir tarpklubinių rungtynių. Tarpklubinės rungtynės numatytos ir dabar. Zp.

AMŽIAUS
SUKAKTIS

Gruodžio 31 d. M. ir J. Zurlių namuose buvo surengta staigmena-pobūvis, Jono Gimžausko 50 metų amž. sukakčiai atžymėti.

Į erdvius namus susirinko per 40 asmenų abiejų lyčių atstovų. Pobūvį pradėjo prel. dr. J. Tadarauskas maldele, po to solenizantą gražiai pasveikindamas ir pažymėdamas, kad tai nuoširdus ir geras žmogus bei šeimos tėvas. Dar sveikino draugai bei pažįstami iš Lietuvos laikų ir šeimininkai.

Raštu sveikino mokt. J. Mikšys su ponia ir broliai iš Lietuvos ir Amerikos. Pobūvio dalyvių vardu buvo įteikta daiktinė dovana, o brolis amerikietis prisiuntė čekį.

"Senis" Jonas, sujaudintas įvykio, visiems dėkojo už tokį malonų siurpryzą, pastebėdamas, kad broliai toli gyvendami irgi sužinojo apie jo garbei ruošiamą pokylį, o jis, gyvendamas kartu su žmona, negalėjęs šios paslapties patirti.

P. Gimžauskai augina dvi dukreles, mokines, bebaigiančias gimnaziją. Zp.

NAUJŲJŲ METŲ
SUTIKIMAS

Metinių švenčių sukeltas triukšmas liko jau praeitimi. Hamiltono liet. kolonijoje pogrindžio (rūsio) sulėkimų buvo daug su gausiais svečių būriais. Užtat LB valdybos rengtas viešas N. metų sutikimas gausumu nepasižymėjo. 400 sėdimų vietų J. Centro salėn "sugužėjo" 135 suaugę piliečiai ir 30 jaunuolių-moksleivių. Sakykim, kad su visa tarnyba buvo 200 asmenų.

Rengėjų pažadai buvo ištęsėti: salė išpuošta gražiai, stalai padengti spec. medžiagos staltiesėmis, ant stalų šventinę nuotaiką kėlė žvakės. Šeimininkių paruošta užkanda, tortai ir kavutė — skanūs. Šalia to, buvo parūpinta ir "velnio ašarėlių" už tą pačią įėjimo kainą. Rodos, tik gyvenk ir norėk gyventi. O jei kam ko trūko, tai čia pat ir befetas...

Senimas naudojosi pagrindine sale, o jaunimas buvo okupavęs antrąją salės dalį — balkoną. Kadangi scena buvo išimta, tai ir pasišokti vietos visiems buvo "marios".

Paskutiniąją senųjų metų valandą atėjo salėn ir parapijos klebonas prel. dr. Tadarauskas, iš anksto sveikindamas susirinkusiuosius N. metų proga. Pareiškė, kad paskutiniąją metų valandą norįs praleisti su parapiečiais. Išmušus 12 val. visus pasveikino B-nės pirm. K. Mileris, nepamiršdamas ir pavergtos Lietuvos tautiečių.

Po Kanados himno žodžių, kilo didelis užesys ir salę užpildė žodžiai: "Laimingų 1971 metų". Žmonės mikliai bėgiojo, ieškojo pažįstamų veidų. Karštai spaudė vieni kitiems rankas, o išsiveržę švelnieji jausmai veide daug kam paliko spalvuotas žymes.

Mūsų tautos himno nebuvo. Kodėl, nežinau, bet galvoju, kad jei pasamdyti griežikai jo sugroti negalėjo, reikėjo jį visiems sugiedoti.

Naujųjų metų sutikimo rengėjai savo pažadus iš-

Pointe-Aux-Trembles vėjo malūnas, priklausęs Jean Sicard. Tai tipiškas senosios prancūzų statybos pavyzdys Kanadoje. Kvebeko kultūros ministerija malūną priskyrė prie istorinių paminklų. *OIPQ nuotr.*

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO
KOOPERATYVAS "TALKA"
21 Main St. East, kamb. 203, tel. 528-0511

Darbo valandos:

pirmadieniais	9.30 — 5 v. p.p.
antradieniais	9.30 — 5 v. p.p.
trečiadieniais	9.30 — 5 v. p.p.
ketvirtadieniais	9.30 — 5 v. p.p.
penktadieniais	9.30 — 8 val. vak.
šeštadieniais	9.00 — 1 v. p.p.

Liepos ir Rugpjūčio mėn. šeštadieniais "Talka" uždaryta.

Mokame už:

depozitus	5%
šėrus ir sutaupas	6½%
už vienų metų terminuotus indėlius	7%
ir virš $10.000 - 3 metams	7½%

Duodame:

asmenines paskolas iš	10%
nekiln. turto paskolas iš	9%

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda. Nemokamas pilnas čekių patarnavimas. Parduodame "American Travelers" čekius. Užtikrintas indėlių saugumas. Kapitalas — virš $2.200.000

tęsėjo: įdėjo daug darbo, pastangų ir pinigo mūsų išlepintiems norams patenkinti, tačiau jie buvo nuvilti. Kažin, ar negalėtume vieną kartą į metus susirinkti didesniu būriu ir linksmai praleisti porą valandų kartu?

Zp.

st.catharines

PASIKEITIMAI VALDYBOJE

Nieko nėra amžino šioje žemelėje. Tuo labiau mūsų lietuviškoje "respublikoje" negali likti amžinai ta pati "valdžia", tas pats "dūšelių ganytojas", tie patys skautų "tėvai", literatai bei kiti išminčiai.

Pasikeitimai, kokie jie bebūtų, vis atneša ką nors naujo: kartais pozityvaus ir gero, ne tik pavieniam asmeniui, bet ir visai bendruomenei. Pvz., pasikeitus mūsų bendruomenės "valdžiai", kaip ir pradingo familiariškumas.

Naujasis kapelionas, t.y., pranciškonų vienuolyno viršininkas, yra visai kitas žmogus. Vyras iš stuomens ir iš liemens, o būdu tuo labiau skiriasi nuo buvusio. Naujojo dvasiškio pamokslai dažniausiai yra pagrįsti mokslingi, ir jo laikysena, atnešė rimtį maldos namams ir didesnį dėmesį tikinčiųjų tarpe. Vienas iš pirmųjų ir gražiųjų įvykių mūsų maldos namuose, kokį sukūrė naujasis dvasiškis, tai iškilmingos, senų tradicijų Vėlinių pamaldos, sukėlusios didelį pasitenkinimą tikinčiųjų tarpe.

Žvelgiant į organizacinį-visuomeninį šios kolonijos judėjimą, tenka atkreipti dėmesį į vieną veikliausių organizacijų Ramovės Niagaros pus. skyrių. Nors dažnokai tenka nugirsti šios organizacijos adresu tokį nemalonų epitetą: "Tai senių kompanija, greitai išmirs ir nieko iš jų nebeliks". Bet priminkime tą garsų posakį, kad karys niekad nemiršta, tik nuvysta. Ramovėnai yra labai solidarūs, ligai ar nelaimei ištikus, visuomet skuba draugui su moraline ar kitokia paslauga.

Ramovė kasmet paremia pinigais liet. spaudą, šeštadieninę mokyklą bei kitus kultūrinius reikalus. Bendruomenės valdybai nepasireiškiant, ramovėnai ėmėsi iniciatyvos, pravedė rinkliavą Brazinskų bylai ginti ir, pridėję kiek iš savo kasos, sudarė 125 dol., kuriuos pasiuntė T. Fondo pirmininkui. Didele dalimi tai nuopelnas Ramovės skyriaus energingo ir labai darbštaus sekr. Z. Jakubonio.

Skautų rėmėjų komiteto sudėtis pasikeitė. Dirbti atėjo paprasti artojėliai, bet gal su mažesne ambicija ir didesne meile pasirinktam tikslui. Vienas iš šio vieneto uždavinių, tai tradicinė Joninių šventė, kuriai komitetas jau pradėjo ruoštis. Joninės yra daugiau jaunimo šventė, tad ir lauksime iš rengėjų mūsų jaunosios kartos gražesnio atžymėjimo.

Dar turime čia vieną gan skaitlingą organizaciją SLA 258 kp. Bet tai yra apdraudos-savišalpos organizacija, kuri kokia nors kultūrine veikla nepasižymi.

Su apgailestavimu tenka pažymėti, kad kitados taip aktyviai besireiškianti Vilniečių sąjunga visai nutilo ir jos energingi vadovai pasitraukė nuo betkokio organizacinio darbo, kitaip sakant, užmigo saldžiu miegeliu.

C.

toronto

VETERANŲ KORPAS

Sausio 15 d. sueina 5 metai, kaip Toronto estų karo veteranų sąjunga, latvių Daugavas vanagi ir lietuvių Toronto Vl. Putvio šaulių kuopa sudarė Toronto Baltiečių veteranų korpą. Tikslas: suvienytomis jėgomis efektingesniai kovai esamomis priemonėmis už nepriklausomybių atstatymą Pabaltijo valstybėms.

Korpas, atrodo, pateisino save. Buvo arčiau susipažinta ir susidraugauta. Išnaudotos galimos priemonės bendrai kovai, dalyvaujant demonstracijose, rašant protestų memorandumus parlamentarams, valstybių galvoms, o taip pat reikalaujant joms laisvės. Brazinskų ir Kudirkos bylose korpas taip pat rašė prašymus ir protestus atsakingų įstaigų pareigūnams.

Kovo 20 d. Toronto latvių namuose bus korpo penkmečio minėjimas. Po akademinės dalies bus susipažinimo pobūvis.

P. G.

• Gruodžio 12 d. "Drauge" S. Barys patiekė kelias pastabas apie politikos ir kultūros žurnalą "Naująją Viltį". Ten dr. J. Jonaitis vėl kelia praeities dalykus ir buvusias partines aistras. Mezga įvairius faktus, bet jie mums jau nusibodo, benagrinėjant juos 25 metus. Istorikai išaiškins tas Lietuvos nelaimes. Reiktų mums rūpintis šių dienų istorija ir žiūrėti ateitin.

Į AMERIKĄ

Dvylika dienų po to, kai Brazinskai sovietų lėktuvą nukreipė į Turkiją, keturvietį dviejų motorų sovietų "Morava" lėktuvą į Turkijos uostą Sinopą nukreipė du studentai – 21 m. amžiaus Nikolai Gilev ir jo 20 m. amžiaus pusbrolis Vitalij Pozdejev.

Spaudoje pasirodžiusios užuominos, kad šie du pabėgėliai iš tiesų buvę sovietų saugumo agentai, pasiųsti "sutvarkyti" Brazinskų, atrodo, nepasitvirtina. Reuterio pranešimu, jie vis dar yra turkų įstaigų apsaugoje, bet sausio pabaigoje išvyksią į Ameriką.

ĮVAIRŪS SIUNTINIAI IR DOVANOS !

Lietuvą, Latviją, Estiją, Ukrainą ir S.S.S.R. PAPRASTU BEI ORO PAŠTU

DOVANOS BE MUITO:

Motociklai, automobiliai, automobiliams motorai, skalbiamosios mašinos, siuvamosios mašinos, televizijos ir radijo priimtuvai, šaldytuvai ir t. t.

Taip pat persiunčiame pinigus, už kuriuos gavėjas gali nusipirkti įvairių prekių ir maisto dolerinėje krautuvėje.

Norint pasiųsti automobilį, prašome pirma pasiteirauti, nes automobilių skaičius yra ribotas.

- Be to siunčiame Jūsų sudarytus ir apdraustus įvairius siuntinius iki 19¾ svarų gryno svorio.
- Turime pardavimui įvairių medžiagų ir kitų prekių.
- Gyveną ne Toronte, prašomi savo sudarytus siuntinius bei užsakymus siųsti mums paštu ar ekspresu. Apmokėsite gavę mūsų pranešimą.
- Sąžiningai ir greitai patarnaujame.

Prieš pradedant ruošti siuntinį prašome rasti laiko ir pasiteirauti kiek ko galima viename siuntinyje siųsti, nes nuo 1969 m. spalio mėn. daiktų ir ypač medžiagų kiekiai yra sumažinti. Be to, jei turima neaiškumų, prašome klausti, telefonuoti bei rašyti — mielai paaiškinsime ir duosime patarimą.

- Mūsų įstaiga labai daug kam patarnavo ir pasiruošusi patarnauti ateityje.

DARBO VALANDOS:

pirmadieniais — penktadieniais nuo 9 val. ryto iki 7 val. vakaro;
šeštadieniais — nuo 9 val. ryto iki 5 val. p. p.

LIETUVIŲ ĮSTAIGA

BALTIC EXPORTING CO.

480 RONCESVALLES AVE. TORONTO 3, ONT.

Telefonas LE 1-3098

Savininkai A. ir S. KALŪZA

Taupyk ir skolinkis

PIRMUTINIAME IR DIDŽIAUSIAME TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE **PARAMA**

MOKA	IMA
5½% už depozitus	8% už asm. paskolas
6% už šėrus (numatoma)	
7% už 1 m. term. dep.	8% už mortgičius
7¾% už 2 m. term. dep.	

Kapitalas virš trijų su puse milijonų dolerių

ASM. PASKOLAS duodame iki $5.000 ir MORTGIČIUS pagal valdžios nustatytą normą — 66% įkainoto turto. VISŲ NARIŲ GYVYBĖ apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2.000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $5.000.

KASOS VALANDOS: kasdien nuo 10 val. iki 3 val. p. p., išskyrus sekmadienius. Pirmadienį ir penktadienį vakarais nuo 4 val. 30 min. iki 8 val. 30 min. Šeštadieniais nuo 9 val. iki 1 val. p. p. (liepos ir rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta).

BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1129 Dundas Street West, Toronto 3, Ontario. • Telefonas LE 2-8723

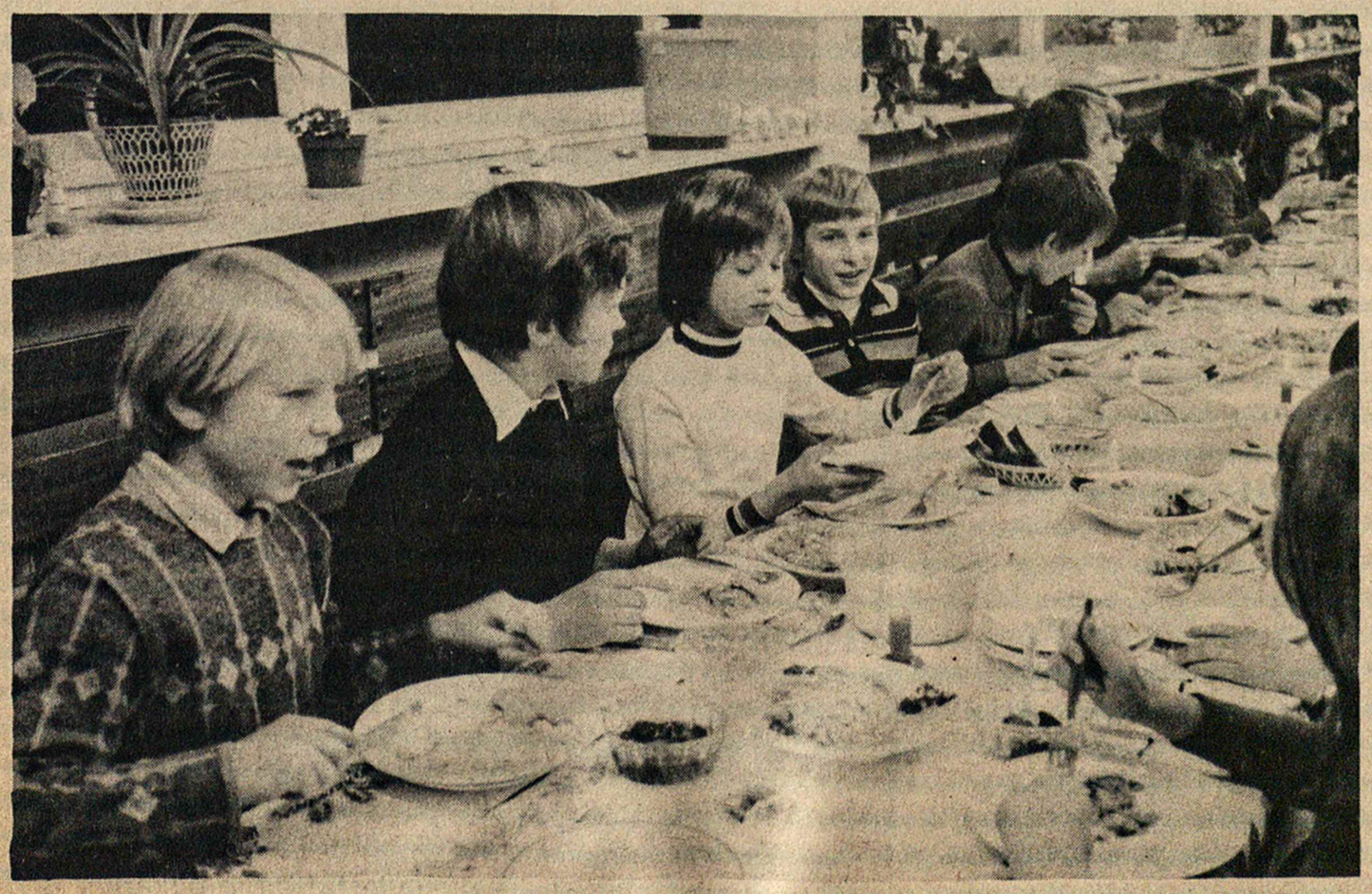

Vasario 16 gimnazijos 2–sios klasės mokiniai prie Kūčių stalo

montreal

PRIIMAMAS
MOKESTIS

Kiekvieną sekmadienį AV parapijos salėje tuojau po pamaldų KLB Montrealio Seimelio prezidiumo iždininkas J. Šiaučiulis priiminėja solidarumo mokestį už 1970 ir 1971 metus.

Kas dar nesate apsimokėję, maloniai kviečiami tai padaryti.

PERSIKĖLĖ

Myk. Meškauskas su šeima iš Cornwall, Ont., persikėlė gyventi į Kvebeko provinciją, į Candiac.

Myk. Meškauskas yra nuolatinis ir nuoširdus Nepriklausomosios Lietuvos rėmėjas.

LIETUVIS
IŠRADĖJAS

Praeitą savaitę Montrealio televizijos 10-to kanalo žiūrovai buvo supažindinti su J. Ladygos vienu išradimu – į, palyginti, nedidelį čemodaną sudedamą motociklą.

J. Ladyga yra padaręs daugiau išradimų, kuriuos yra užpatentavęs. Šiuo metu jis tobulina priemones, su kuriomis galima vaikščioti vandens paviršiumi. Galutinai šitą išradimą jis tegalės išbandyti pavasarį.

J. Ladyga yra žinomas Montrealio lietuvių veikėjas ir spaudos bendradarbis.

PASISEKĘS
KONCERTAS

Philadelphijos Lietuvių namų salė buvo perpildyta, kai Montrealio jaunimo ansamblis Gintaras sausio 16 d. davė lietuvių liaudies dainų, šokių ir muzikos koncertą.

Koncertą organizavo JAV LB Philadelphijos ap. valdybos renginių vadovė Aušra Zerr-Mačiulaitytė. Kitą dieną ji su Gintaro vadovu Z. Lapinu padėjo vainiką prie JAV Laisvės Varpo Independence Hall.

Apie šią iš tikrųjų pasisekusią Gintaro iškylą plačiau sekančią savaitę.

SĖKMINGAS
FOTOGRAFAS

Vienintelis lietuvis profesionalas fotografas Montrealyje yra Antanas Laurinaitis. Jo darytos nuotraukos iš tikrųjų yra profesinio lygio, ne kartą jos buvo spausdinamos Montrealio prancūziškoje ir angliškoje spaudoje, dažnai jo nuotraukos spausdinamos ir šitame laikraštyje.

Jo "Tony's Photo Studio" yra puikiai įrengta, su moderniais įrenginiais ir gerai sutvarkyta laboratorija, kur jis su savo – taip pat specialiste – žmona sėkmingai darbuojasi.

Iš tiesų keista, kad tokio lygio lietuvio fotografo patarnavimais taip, palyginti, negausiai naudojasi patys lietuviai. O A. Laurinaitis lietuviams stengiasi ypač gerai patarnauti. Pvz., lietuvių vestuvių proga, iš anksto susitarus, jis duoda specialią nuolaidą.

Jo adresas: Tony's Photo Studio, 1920 Frontenac St., Montreal. Tel. 525-8971

IŠ LIETUVOS

Iš Lietuvos dviejų mėnesių viešnagei yra atvykusi Aleksandra Dudienėnė. Viešnia apsistojo pas Pr. Vitus La Sallėje.

RENGINIŲ
KALENDORIUS

Čia skelbiamas sąrašas tų renginių, kuriuos rengėjai užregistravo pas P. Adamonį, 3907a Rosemont Blvd., Montreal, tel. 722-3545, arba pranešė NL redakcijai.

Sausio 23. Žvejų ir medžiotojų klubo Nidos balius AV salėje.

Sausio 30. Šv. Kaz. salėje parapijos kom. ruošia kun. dr. F. Jucevičiaus 10 metų parapijoje sukakties minėjimą.

Vas. 6. AV salėje Mindaugo šaulių kp. balius.

Vas. 13. AV bažnyčios ir choro 20 m. sukakties iškilmingas minėjimas.

Vas. 14. AV bažnyčioje iškilmingos dvidešimtmečio pamaldos.

Vas. 20. Šv. Kaz. salėje "Nepriklausomos Lietuvos" spaudos balius.

Vas. 28. Vasario 16 minėjimas Plateau salėje.

Kovo 13. Metinis Lito susirinkimas AV salėje.

Geg. 8. AV salėje metinis choro koncertas.

Geg. 15. Verdun High School salėje "Gintaro" koncertas.

Ger. 15. AV salėje

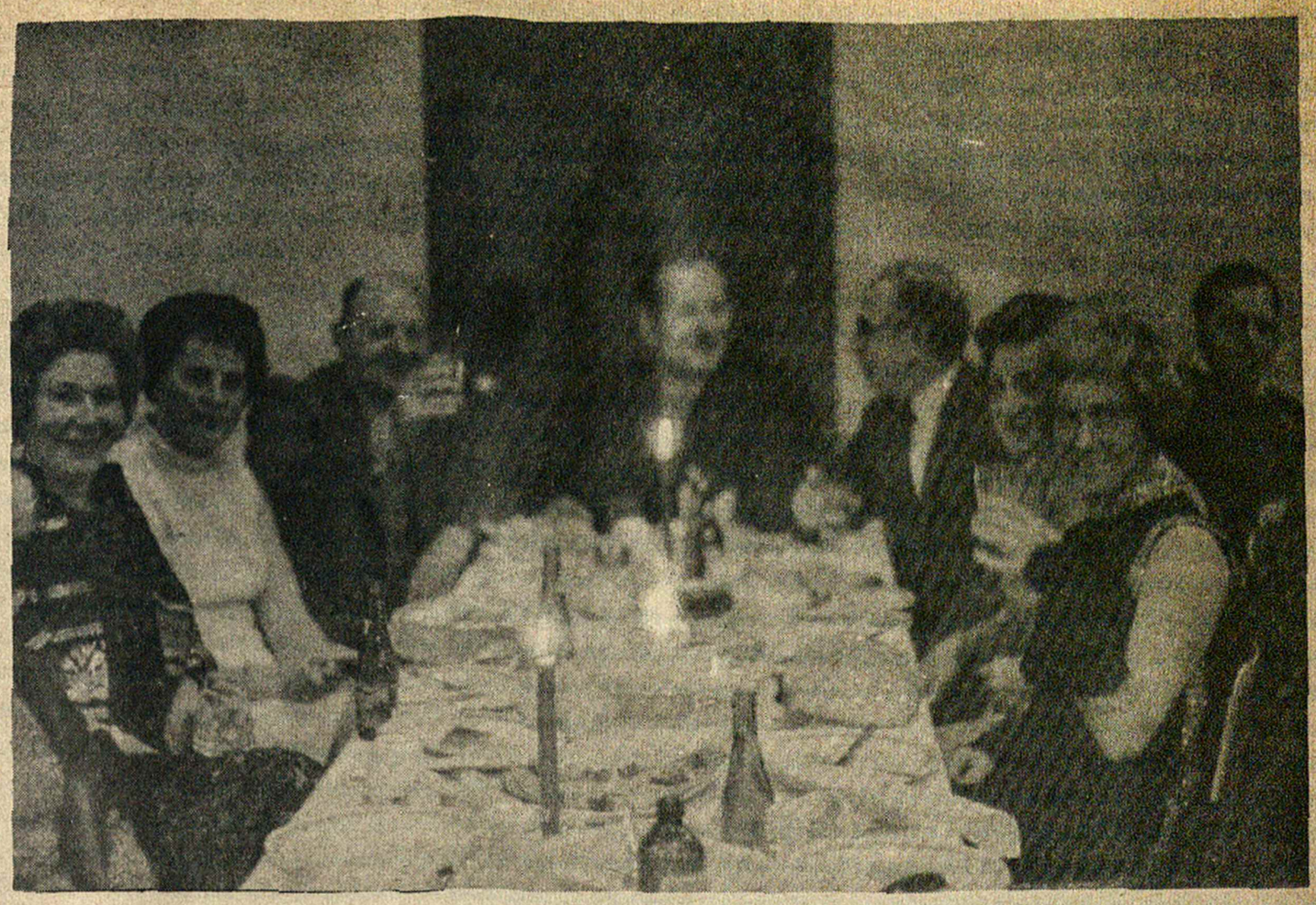

1971-sius metus sutinkant Montrealio Aušros Vartų salėje. P. Juodkojo nuotraukoje: Juodkuojienė, Adomonienė, Biliūnas, H. Adomonis, Lukošius, Lukošienė ir Biliūnienė.

Dr. E. Andrukaitis
832 St. Joseph Blvd. E.
(kampas St. André)
TEL. 522-7236.

Dr. V. Giriūnienė
Dantų gydytoja
5330 L'Assomption Blvd.
Montreal,
Tel.: 255-3536

Dr. A.O. Jaugelienė
Dantų gydytoja
1410 Guy St. pirmas aukštas, 11-12 kambarys
Tel: 932-6662; namų 737-9681.

Dr. J. Mališka
Dantų gydytojas
1440 St. CATHERINE Street W., Room 600
Tel: 866-8235, namų 488-8528.

Dr. A.S. Popieraitis
B.A., M.D., C.M., M.Sc., L.M.C.C., F.R.C.S.(c).
Medical Arts Building,
1538 Sherbrook St. West, Tel. 931-3275
Suite 215, Montreal 109, Que.

Tony's Photo Studio
1920 FRONTENAC ST. – MONTREAL, P.Q.
PORTRETAI - VEDYBOS - KRIKŠTYNOS
SUKAKTUVĖS MAŽAMEČIAMS
ĮVAIRIOS PROGOS
TEL. 525-8971.
T. Laurinaitis

NOTARAS
J. BERNOTAS, B.A., B.C.L.
Sun Life Building. Suite 2001.
Tel. 866-1359.

ADVOKATAS
R.J. Išganaitis, BA, BCL
BIEGA, BEAUREGARD, VALADE & IŠGANAITIS
INSURANCE EXCHANGE BUILDING
276 ST. JAMES ST. WEST – SUITE 525 MONTREAL 126.
Tel: 842-1126, namų 674-7038

ADVOKATAS
J.P. MILLER, B.A., B.C.L.
168 Notre Dame Street E. Suite 205.
Tel: 866-2063; 866-2064.

ADVOKATAS
B.K. Schneider, BA, BCL
DORCHESTER TOWERS
555 DORCHESTER BLVD. W
SUITE 1616
PHONE 871-1224
RES. 486-3361
MONTREAL 128, QUE.

Gintaro ruošiamas jaunimo šokių vakaras.

Geg. 22. AV salėje šaulių suvažiavimas.

APLANKĖ

Jr. Jeseckų duktė su šeima iš New Yorko aplankė tėvus, brolį, pas juos vis dar svečiuojasi.

PANORAMA

KARTOJASI

Joniškietis A. Vaičiūnas "Tiesoje" skundžiasi:

"Ši istorija kartojasi ne pirmi metai. Auginti erškėtuoges reikalauja, o realizuoti – tolygu kupranugariui išlįsti pro adatos skylutę. Taip ir šiemet. Metų pradžioj Vilkaviškio konservų fabriko žaliavų skyriaus viršininkas A. Juodaitis Žagarės medelyne pasirašė sutartį: rugpiūčio mėnesį supirksime 5 tonas, o rugsėjo – net 12 tonų erškėtuogių.

"Vasaros pabaigoje žagariškiai nepriėmė dar dviejų automašinų erškėtuogių, nes jos pažeistos muselės, ir priimti iš viso šįmet nežadėjo.

"O, štai, spalio viduryje Maisto pramonės ministerija įpareigojo Kauno, Vilniaus ir Vilkaviškio konservų fabrikus supirkti iš ūkių kenkėjų pažeistas ir sušalusias erškėtuoges.

Ką gi, kaip liaudyje sakoma, erškėtuogės nebyra, laikosi ant krūmo kol stirnos nuėda, paukščiai sulesa, bet kokios jos dabar – suminkštėjusios, apšalusios, apipuvusios. Pernokusiuose vaisiuose vitamino C daug mažiau. Prarasta daug brangaus turto. Padaryti nuostoliai ūkiui.

O pradžia buvo puiki".

NAŠUS DARBAS

"Tiesa" aprašo, kaip "našiai" kartais sovietų subiurokratintoje Lietuvoje yra dirbama. Štai:

Septynis kartus atmatuok, o paskui kirpk, – moko sena liaudies patarlė. Yra tokių, kurie ir atvirkščiai daro: kerpa, o paskui matuoja. Iš šių mes šaipomės, juokiamės, nes iš tokio jų darbo kartais tikrai tik juokas ima. Bet juokas būna pro ašaras.

Štai, Pakruojo rajone Žeimelio gyventojai per tokius "kirpėjus" į didelę bėdą pateko. Sugalvojo rajono vadovai miestelyje pastatyti naują vidurinę mokyklą. Ėmė ir... nugriovė senąjį pagrindinį jos pastatą, o tik paskui pradėjo dairytis, kas paruoštų naujos statybos dokumentaciją, kas statytų.

Štai, jau treji metai, kai žiemeliečių vaikai mokosi susigrūdę koridoriuose ankštame mokyklos priestate, o naujosios mokyklos dar ir projektas neparuoštas...

Neseniai atsirado panašių "kirpėjų" ir Šiauliuose. Namų valdybos Nr. 1 darbuotojai, sužinoję apie vyriausybinį potvarkį dėl kolektyvinių televizijos antenų, uoliai šoko jį įgyvendinti. Tik ne iš to galo: užuot įrengę ir sutvarkę kolektyvines antenas, jie karpė kabelius individualioms, mėtė jas nuo stogų.

O paskui pareiškė gyventojams — kadangi radijo techninių patarnavimų įmonė turi daug užsakymų, tai ji kolektyvines antenas įrengsianti gal tik sekančiais metais...

Štai, ir stovi šiandien daugelyje butų televizoriai užtemdytais ekranais.

Aušros Vartų choro oktetas. P. Juodkojo nuotraukoje: A. Gudas, B. Juras, A. Urbonas, V. Rusinas, A. Jankus, H. Cieltorius, V. Kačergis ir A. Keblys. Prie pianino M. Roch.

Kylanti lietuvių kilmės kino aktorė Joanna Shimkus. Aktores tėvai gyvena Montrealyje.

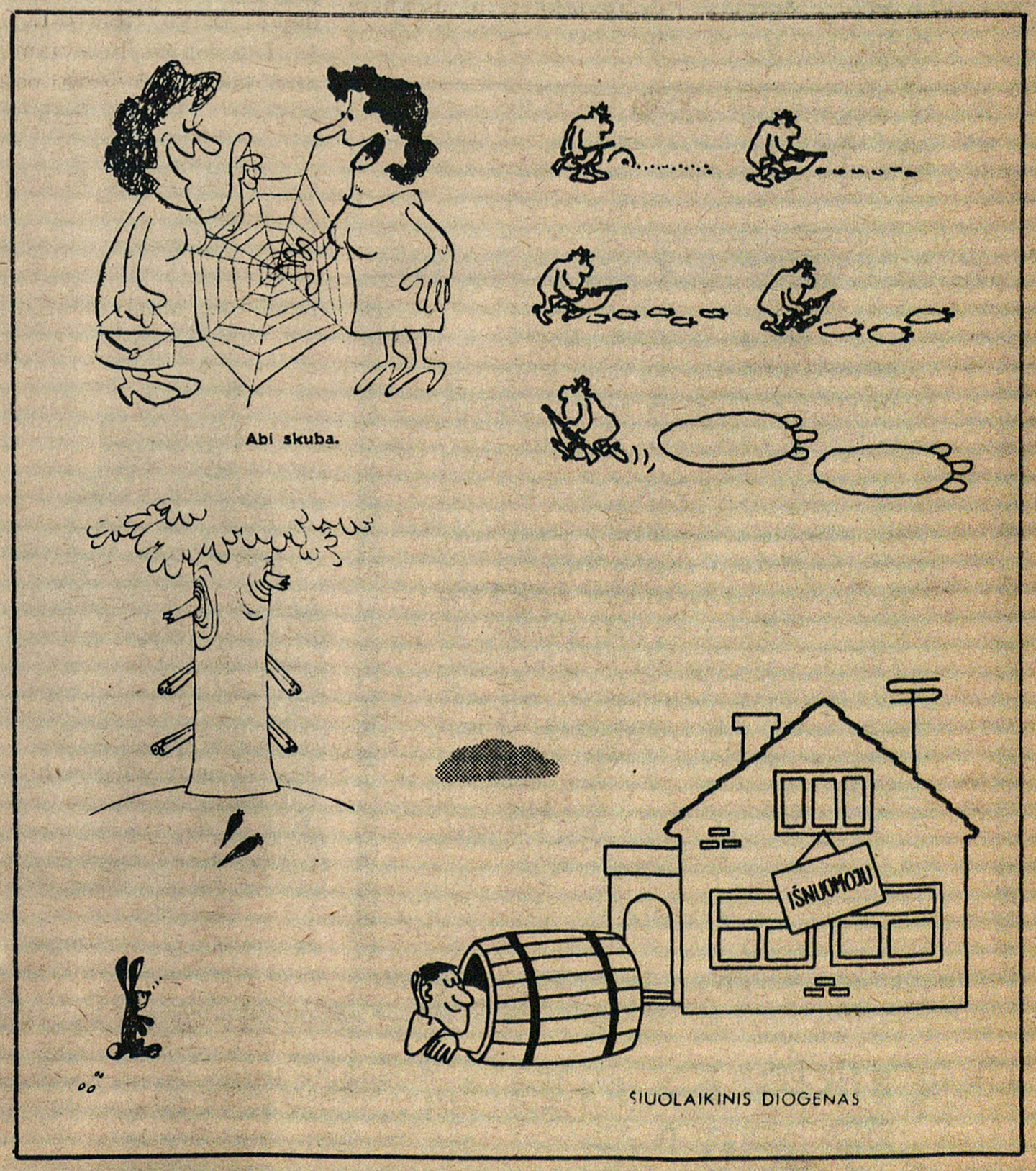

KRONIKA

PAKEITIMAI PATVIRTINTI

Specialaus Krašto tarybos suvažiavime Otavoje, spalio 24 d. priimtas KLB statuto 6 paragrafo pakeitimas jau patvirtintas valdžios įstaigų ir todėl Krašto tarybos rinkimai, kurie įvyks šį pavasarį, bus pravesti jau pagal naujai pakeistą statutą ir pagal naujas rinkimų taisykles, priimtas Krašto tarybos.

Pakeistas statutas leidžia išrinkti į Krašto tarybą ne mažiau kaip 30 ir ne daugiau kaip 60 atstovų, renkamų rinkiminėse apylinkėse, kurių ribas ir renkamų atstovų skaičių nustato Krašto taryba rinkimų taisyklėmis.

Krašto Taryba nutarė rinkti 55 atstovus ir kiekvieną KLB apylinkę padaryti rinkimine apylinke, išskiriant Oakville, kuri prijungta prie Toronto rinkiminės apylinkės. Atstovų skaičius paskirtas taip: Toronto-Oakville — 18, Montreal — 10, Hamilton — 8, Delhi — 3, Sudbury — 2, St. Catharines — 2, London — 2, Britich Columbia — 1, Calgary — 1, Edmonton — 1, Winnipeg — 1, Thunder Bay — 1, Sault St. Marie — 1, Otava — 1, Welland — 1, Rodney — 1, Windsor — 1.

Kiekviena apylinkė išstatys kandidatus ir išsirinks atstovus į tarybą iš savo apylinkės bendruomenės narių arba, jeigu norės, tai tolimosios Vakarų Kanados apylinkės galės skirti ir išsirinkti atstovą, gyvenantį arčiau Bendruomenės centrų. Toks išrinktas atstovas atstovaus ir bus atsakingas tiesiogiai jį išrinkusiai apylinkei.

Krašto valdyba netrukus sudarys Vyriausiąją rinkimų komisiją, kuri kreipsis į visų apylinkių valdybas, prašydama sudaryti apylinkių rinkimų komisijas iš 3-5 asmenų. Šių komisijų nariai negalės būti kandidatais į Krašto tarybą.

Be 55 rinktų atstovų į Krašto tarybą, į ją įeis pilnateisiais atstovais visi apylinkių pirmininkai arba jų įgaliotiniai, Garbės teismo nariai ir Krašto valdybos nariai.

LAIKRAŠČIO RAMSČIAI

Naujasis mūsų prenumeratorius - rėmėjas yra A. Stašaitis, rėmėjo prenumeratą apmokėjęs dviem metams.

Winnipego ap. valdyba laikraščiui paremti paaukojo 15 dol., Juozas Jocas 10 dol., Vl. Bakūnas 5 dol., A. E. Dėdinas 3 dol., dr. D. Ralys, S. Zavackis, K. Stirbys, M. Aukštaitė ir V. Matukaitis po 2,50 dol., Pr. Keturka 2 dol., A. Jasiūnas 1,50 dol., A. Petraška 1 dol., J. Dalmantas 50 centų.

Nuoširdus ačiū.

DAINUOS TRAVIATOJE

Chicagos lietuvių opera šįmet stato Verdžio operą "Traviatą". Pastatymu bus atžymėta Lietuvos valstybinės operos 50 metų sukaktis. Operą diriguoti yra pakviestas J. Kučiūnas.

Pagrindinę Violetos vaidmenį atlikti pakviestos dvi dainininkės — Mongirdaitė ir montrealietė Gina Čapkauskienė, kurios abi dainuos po du kartus.

Traviata Chicagoje bus statoma gegužės 1, 2, 7, ir 8 dienomis.

• Netoli Chicagos, Oak Forest, yra didžiulė senelių prieglauda, kurioje apie 50 lietuvių baigia savo gyvenimą vieniši ir apleisti. Prieglaudą išlaiko Chicagos miestas. Seneliai apžiūrimi gerai, švara puiki, bet yra ir trūkumų. Kita prieglauda yra Orlande, ją išlaiko lietuviai katalikai, prižiūri seselės. Čia daugumas senelių yra lietuviai.

Vasario 16 gimnazijos direktorius V. Natkevičius.

MONTREALIO LIETUVIŲ ŽVEJOTOJŲ-MEDŽIOTOJŲ KLUBAS NIDA
SAUSIO 23 D., 7 VAL. VAK., AUŠROS VARTŲ SALĖJE RENGIA
VIEŠĄ 1970 M. SEZONO UŽDARYMO

VAKARĄ

PROGRAMOJ
– MENINIS MONTREALIO LIETUVIŲ JAUNIMO PASIRODYMAS – ŠILTA VAKARIENĖ – BUFETAS – ORKESTRAS – ŠOKIAI – LOTERIJA

VISI MONTREALIO LIETUVIAI IR SVEČIAI MALONIAI KVIEČIAMI DALYVAUTI.
Įėjimas 3 dol.

LITAS
Montrealio Lietuvių Kredito Unija
1465 DE SEVE STREET, MONTREAL 205, QUE.
Telefonas: 766 5827

MOKA UŽ:		DUODA PASKOLAS:	
Einamąsias s-tas	5.0%	Asmenines	8.75%
Taupomąsias s-tas	6.0%	Nekiln. turto	8.75%
Term. ind. 1 metams	7.0%	Čekių kredito	9.0%
Term. ind. 2 metams	7.5%	Investacines	nuo 9.5 iki 12%
Duoda nemokamą gyvybės apdraudą iki $2,000 už taup. s-tos sumas.		Nemok. gyvybės apdr. iki $10.000 už paskolos sumą.	

Kasos valandos: 1465 De Steve St., sekmadieniais nuo 10.30 iki 12.30 v., darbo dienomis — nuo 10 iki 3 val. kasdien, išskiriant šeštadienius; vakarais — trečiadieniais ir penktadieniais nuo 7 iki 9 val.

3907 Rosemount Blvd., tel. 722-3545: dieną — penktadieniais nuo 1 iki 6 val. ir vakarais — pirmad., trečiadieniais ir penktad. nuo 7 iki 9 v. Sekmadieniais nedirbama vasarą nuo birželio 15 d. iki rugsėjo 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius.

APSIDRAUSK!
ADAMONIS INSURANCE AGENCY, INC.
SAVARANKIŠKAS AGENTAS
P. ADAMONIS
Chartered Insurance Broker
Su teise dirbti QUEBEC'O ir ONTARIO provincijose
3907 A Rosemont Blvd., Montreal 408, P.Q. Tel. 722-3545
Sekr. M. Arlauskaitė, tel. 722-3986.

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd.
DRAUDIMO AGENTŪRA
6695 — 35th Avenue, Montreal 409
TEL. **727-3120** Namų 376-3781
Albertas NORKELIŪNAS, B.A. C.S.C., I.B.
Komercinio, privataus turto, automobilių, atsakomybės, gyvybės draudimas

P A D Ė K A

Su paskutiniaisiais šio rudenio lapeliais lapkričio 15 d. atsiskyrė su šiuo pasauliu mums brangus vyras, tėvas ir senelis

KOSTAS LUKOŠEVIČIUS.

Jis nenorėjo mūsų palikti, kad mes verktumėm. Deja. Tai Visagalio valia.

Norėtume nuoširdžiai padėkoti visiems taip gausiai atsilankiusiems į atsisveikinimą, bičiuliams ir organizacijoms už gėles, spaudos darbuotojams už straipsnius, įvertinančius Jo veiklą, T.P. radijo vedėjui už pranešimą, už užuojautas žodžiu, laiškais ir spaudoje.

Už visokeriopą paramą mūsų liūdesyje dar kartą visiems širdingai dėkojame.

Žmona Viktorija,
duktė Saulė su šeima

nepriklausoma lietuva

Nepriklausoma Lietuva is published weekly by The Independent Lithuania Publishing Company at 7722 George Street, La Salle 690, P.Q. R. E. Maziliauskas, Editor. F. P. Paukstaitis, Bus. Manager. Second Class Mail Registration No. 1952. Return postage guaranteed. Postage paid at Lachine, P.Q.

Bendradarbiu ir korespondentu spausdinamos mintys nebūtinai atitinka redakcijos ir leidėju nuomonei. Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos nuožiūra. Neišspausdinti rankraščiai autoriams grąžinami tik iš anksto susitarus. Už skelbimu turini leidykla ir redakcija neatsako.

Metinė prenumerata Kanadoje $7.50, visur kitur $8.00. Atskiras numeris 25¢. Rėmėjo prenumerata $12.00. Adreso pakeitimas 25¢.

Redakcijos ir administracijos adresas:
7722 GEORGE STREET, LA SALLE 690, P.Q.
Tel. (514) 366 6220